

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Πως επηρέασε η οικονομική κρίση από το 2009 έως το 2014 τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μελέτη περίπτωσης.

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2015-2016

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ :Πυλοστόμου Ευαγγελία

ΑΜ: 14545

ΕΞΑΜΗΝΟ: 10^ο

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Φύλακτος Δημήτριος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	5
1.1 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	5
1.2 ΑΙΤΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	6
1.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΠΩΣ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ..	9
2.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	9
2.2 ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	13
3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	13
3.2 ΚΛΑΔΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	18
3.3 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	21
3.4 ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	22
3.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΜΕ	23
3.6 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΜΕ	27
3.7 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΜΜΕ.....	30
3.8 ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΣΕ Η ΚΡΙΣΗ ΤΙΣ ΜΜΕ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ 2009-2014	32
3.9 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΜΕ.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ.....	47
4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ	47
4.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	85

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει κύριο στόχο να καταγράψει τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και πιο συγκεκριμένα κατά τα έτη 2009-2014.

Για την εκπλήρωση του στόχου αυτού έχουν αρχικά καταγραφεί η έννοια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, τα αίτια αυτής, οι επιπτώσεις της στην ελληνική οικονομία αλλά και σε τελική ανάλυση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του ελλαδικού χώρου.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθενται θεωρητικά στοιχεία σχετικά με την παγκόσμια οικονομική κρίση σε γενικό πλαίσιο καθώς επίσης και τα αίτια αλλά και οι επιπτώσεις της στην οικονομική ζωή ολόκληρου του κόσμου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις επιπτώσεις της διεθνούς κρίσης στην ελληνική οικονομία και πώς αυτή επηρέασε την οικονομική ζωή της χώρας.

Στο τρίτο κεφάλαιο αποτυπώνεται ο ορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η σημασία τους για την ελληνική οικονομία. Αναλύονται τα χαρακτηριστικά τους, τα προβλήματά τους, τα πλεονεκτήματά τους, τα μειονεκτήματά τους και οι επιπτώσεις που είχαν εξαιτίας της οικονομικής κρίσης κατά τα έτη 2009-2014.

Στο τέταρτο κεφάλαιο με τη μέθοδο της έρευνας και του ερωτηματολογίου αναφέρονται οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (αποτυπώνονται οι γνώμες ιδιοκτητών μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε μια σειρά ερωτημάτων σχετικά με την οικονομική κρίση), τα κέρδη και οι ζημίες τους, τα προβλήματά τους, τα παράπονά τους, η προοπτική τους και τα μελλοντικά τους

σχέδια. Επίσης συνοψίζονται τα συμπεράσματα της έρευνας σε συνολικό επίπεδο αλλά παρατίθενται και τα ερωτήματα ένα προς ένα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων επιχειρηματιών σε ποσοστιαία μορφή και με διαγράμματα.

Στο τέλος επισυνάπτεται το παράρτημα των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

1.1 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Όταν αναφερόμαστε στην οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως την απασχόληση, το εθνικό προϊόν, τις τιμές των προϊόντων, τις επενδύσεις κ.τ.λ.

Σύμφωνα με τον Frederic Mishkin (1992) η χρηματοοικονομική κρίση είναι μία διατάραξη των χρηματοοικονομικών αγορών, η οποία προκαλεί επιδείνωση των οικονομικών προβλημάτων της αντίστροφης επιλογής και του ηθικού κινδύνου, με αποτέλεσμα την ανικανότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να διοχετεύουν κεφάλαια με αποτελεσματικό τρόπο στις περισσότερο αποδοτικές επενδυτικές ευκαιρίες.¹

Η διατάραξη αυτή εμφανίζεται αρχικά σε μια χώρα στις περισσότερες περιπτώσεις και έπειτα διαχέεται και στο εξωτερικό. Έτσι λοιπόν το δεύτερο εξάμηνο του 2007 με αφετηρία τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ξέσπασε η οικονομική κρίση, η οποία επεκτάθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο. Στις αγορές χρήματος της Αμερικής, η πτώση αξιών των κατοικιών και η δυσκολία αποπληρωμής των δανείων ήταν ο λόγος της δημιουργίας του προβλήματος της ρευστότητας στις τράπεζες. Αυτό είχε αποτέλεσμα κάποιες να στραφούν σε εκτεταμένο δανεισμό από τις αγορές χρήματος. Στις αρχές του 2008 το πρόβλημα

¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Frederic_Mishkin

αυτό διογκώθηκε και γενικεύτηκε σε πληθώρα κλάδων όπως τον τραπεζικό, τον κατασκευαστικό, το εμπόριο. Οι κυριότερες συνέπειες στην αγορά ήταν η έλλειψη ρευστότητας, η ραγδαία αύξηση της ανεργίας και η πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης αγαθών. Η όλη αυτή κρίση επεκτάθηκε ταχύτατα στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου, με τεράστιες αρνητικές συνέπειες στο τραπεζικό σύστημα αλλά και τις επιχειρήσεις.

1.2 ΑΙΤΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η πρόσφατη οικονομική κρίση δεν ήταν ένα ανεξάρτητο και απρόσμενο φαινόμενο. Τα αίτια της κρίσης πρέπει να αναζητηθούν αφενός στα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα και στις πολιτικές που εφαρμόστηκαν αλλά και στη διεθνή συγκυρία της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης που τα ανέδειξε με εντονότερο και οξύτερο τρόπο. Κυρίαρχο χαρακτηριστικό της οικονομίας μας είναι η ύπαρξη διαρθρωτικών προβλημάτων πολύ πριν την εμφάνιση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, τα οποία διογκώθηκαν τα τελευταία χρόνια με την εμμονή στην άσκηση πολιτικών στη κατεύθυνση των αυτορυθμιζόμενων αγορών²

Η σημερινή κρίση ξεκίνησε από την ταυτόχρονη συνύπαρξη των ακόλουθων τριών παραγόντων :

- Η φούσκα στις τιμές των ακινήτων σε πολλές περιοχές των ΗΠΑ, η οποία διευκόλυνε την υπέρ-κατανάλωση, με αποτέλεσμα την υπέρ-θέρμανση της

² Μπούρας και Λυκούρας,(2011) , «Η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στη ψυχική υγεία», Εγκέφαλος, σελ.55-61

οικονομίας και την αύξηση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, όπως πολλές φορές συμβαίνει σε παρόμοιες κρίσεις,

- Η ραγδαία εξάπλωση στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου, από 9% των συνολικών στεγαστικών το 2003 σε 24% το 2007, δηλαδή μια αχαλίνωτη πιστωτική επέκταση σε κατηγορίες νοικοκυριών που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έπρεπε να έχουν δανειοδοτηθεί. Οι τράπεζες παρείχαν δάνεια με μόνη εγγύηση την αναμενόμενη αύξηση στην τιμή της κατοικίας, ενώ διευκόλυναν τα νοικοκυριά με ελκυστικά χαμηλά επιτόκια στα πρώτα χρόνια, τα οποία όμως θα αναπροσαρμόζονταν στη συνέχεια. Πολλές φορές οι τράπεζες αναλάμβαναν να πληρώσουν το δάνειο του νοικοκυριού από άλλη τράπεζα, επειδή το νοικοκυριό είχε πρόβλημα αποπληρωμής,
- Η μεταφορά του ρίσκου από τους ισολογισμούς των τραπεζών στο κοινό και τους επενδυτές μέσω τιτλοποιήσεων, πολλοί από τους οποίους αγνοούσαν το ύψος του κινδύνου και υπήρξαν επιρρεπείς στις τότε υψηλές αποδόσεις. Η μεταφορά αυτή του ρίσκου επέτρεπε στις τράπεζες να δανείζουν άφοβα σε μη φερέγγυους δανειολήπτες και στη συνέχεια να αποκτούν ρευστότητα για επιπλέον δανειοδοτήσεις, χωρίς να χρειάζεται να βρουν νέους καταθέτες.³

³ ΙΝΕ-ΓΣΕΕ,(2008) , «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση», Ετήσια Έκθεση, Αθήνα

1.3 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης διαφοροποιούνται όχι μόνο μεταξύ των χωρών, όπου οι χώρες χαμηλής και μέσης ανάπτυξης πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τις αναπτυγμένες χώρες, αλλά και στο εσωτερικό των χωρών, έτσι ώστε οι χειρωνάκτες εργάτες και τα άτομα με χαμηλή εκπαίδευση να υφίστανται τις πλέον δυσμενείς επιπτώσεις σε σχέση με τα άτομα υψηλής εκπαίδευσης της μεσαίας και ανώτερης τάξης. Η οικονομική κρίση προκαλεί δραματικές επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή, δεδομένου ότι η μείωση ή και η απουσία εισοδήματος προκαλεί απώλειες στην ευημερία και ωθεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στη φτώχεια. Το διεθνές εμπόριο, ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης και η απασχόληση αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η διεθνής οικονομία.⁴

Η παρούσα κρίση κινεί σε μηδενικό ή και αρνητικό ρυθμό την ανάπτυξη των χωρών στην παγκόσμια οικονομία, με εξαίρεση την Κίνα, την Ινδία και μερικές άλλες νέες βιομηχανικές χώρες.

⁴ Marmot Mg, Bell R.,(2009) , «How the financial crisis affect health?», Department of Epidemiology and Public Health,London,pp. 13-14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΠΩΣ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΕΠΗΡΕΑΣΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

2.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το φαινόμενο της κρίσης είναι γνωστό σε όλους, ανεξάρτητα από το πόσο επηρεάζει την ζωή του καθενός, και τα τελευταία χρόνια έχει φτάσει σε απελπιστική κατάσταση. Το έλλειμμα και το χρέος των ελληνικών δημοσιονομικών αυξάνεται και προβλέπεται να φτάσει σε ανησυχητικά επίπεδα. Μια από τις σημαντικότερες συνέπειες της κρίσης της οικονομίας είναι η αύξηση της ανεργίας, η οποία έχει φτάσει σε διψήφιο αριθμό ενώ ανάμεσα στους νέους το ποσοστό των ανέργων ξεπερνά το 25%. Στοιχεία των τελευταίων μηνών δείχνουν την ύπαρξη μιας διαρθρωτικής αδυναμίας της ελληνικής οικονομίας να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας εντείνοντας την ανησυχία για το φαινόμενο.

Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας (Στατιστική Υπηρεσία, Βιομηχανία, Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής, 2012), σχετικά με την πορεία της ελληνικής βιομηχανίας, δεν είναι μόνο η μείωση του τζίρου κατά 26,8% που προκαλεί έντονη ανησυχία, αλλά και ο πρόδρομος δείκτης των νέων παραγγελιών. Ο δείκτης αυτός σημείωσε πτώση κατά 36% και ο οποίος προοιωνίζει τον βαθμό απασχόλησης του παραγωγικού δυναμικού για τους επόμενους μήνες και ο οποίος με τη σειρά του μας δίνει μια γεύση για ποια χειρότερα πρόκειται να δούμε στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με τη μηνιαία έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΣΥΕ (Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, 2011)

προκύπτει ότι η συνολική απασχόληση σημείωσε σημαντική πτώση κατά -1,3% σε ετήσια βάση τον περασμένο Μάιο. Η δε ανεργία εκτοξεύθηκε στο 8,5% του εργατικού δυναμικού, με τους ανέργους να αυξάνονται στις 420 χιλιάδες έναντι των 324 χιλιάδων που ήταν έναν ακριβώς χρόνο πριν (Μελισσάρης 2011). Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν από τον Τειρεσία (Τειρεσίας, 2012) οι ακάλυπτες επιταγές και οι απλήρωτες συναλλαγματικές ξεπέρασαν τα δύο δισεκατομμύρια ευρώ από την αρχή του χρόνου. Πρόκειται για μία απειλή που κρέμεται πάνω από ολόκληρη την οικονομία μας. Όλη η αγορά δουλεύει με μεταχρονολογημένες επιταγές, οι οποίες λόγω της ύφεσης λειτουργούν ως αντίστροφη πυραμίδα. Δεν απειλούν μόνον εκείνον που τις εξέδωσε και ο οποίος σε περίπτωση μη κάλυψης τους είναι ούτως ή άλλως χαμένος. Απειλούν να τορπιλίσουν ακόμη και υγιείς επιχειρήσεις όταν αυτές σκάσουν στα χέρια τους. Πολλοί είναι οι επιχειρηματικοί φορείς που ο ένας μετά τον άλλον εκστομίζουν κραυγές αγωνίας, ζητώντας ελαστικότερα κριτήρια χρηματοδότησης από τον τραπεζικό τομέα για να ξεπεραστεί το πρόβλημα.⁵

Μέσα στην περίοδο της οικονομικής κρίσης και ύφεσης που διέπει την ελληνική οικονομία οι επιπτώσεις γίνονται ακόμα χειρότερες εξαιτίας της κακής ψυχολογίας και της αβεβαιότητας των νοικοκυριών για το αύριο. Τα νοικοκυριά προσπαθώντας να αντιμετωπίσουν την νέα κατάσταση όπου αντιλαμβάνονται ότι θα πρέπει να πληρώσουν περισσότερους φόρους, ότι τα εισοδήματά τους θα μειωθούν και ότι υπάρχει επίσης η πιθανότητα να χάσουν την εργασία τους αρχίζουν να προβαίνουν σε συγκράτηση δαπανών.⁶

⁵ <http://www.papagou-politeia.gr>

⁶ http://www.sesma.gr/fileadmin/Press_Release-Ereuna_SESMA_gia_krisi_final.pdf

Η σημαντικότερη επίπτωση της κρίσης είναι η δυσκολία πρόσβασης σε πιστώσεις που σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος κεφαλαίου δυσχεραίνουν τη χρηματοδότησή τους.

2.2 ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Σήμερα η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με μια βαθιά οικονομική ύφεση που άρχισε στις ΗΠΑ (Reinhart, 2008) ως χρηματοοικονομική κρίση το 2007 και οδήγησε σε μια παγκόσμια ύφεση που απειλεί τώρα πολλές υπερχρεωμένες χώρες της Ευρώπης. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να αναστείλει απότομα την χορήγηση δανείων προς τα αδύνατα κράτη σε μια τόσο κρίσιμη στιγμή για την παγκόσμια οικονομία αποτέλεσε τη σπίθα για μια πυρκαγιά που εξαπλώνεται σταδιακά σε όλες τις χώρες του Ευρωπαϊκού νότου. Η ύφεση της ελληνικής οικονομίας και η κρίση είναι η κοινή συνισταμένη μιας σειράς παραγόντων, όπως της μειωμένης ανταγωνιστικότητας, της μειωμένης ζήτησης, της αυξημένης αβεβαιότητας, αλλά και της έλλειψης ρευστότητας για την χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα.⁷

Το πρόβλημα είναι ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις παρουσιάζουν μια αδυναμία τους να αντλήσουν ρευστότητα από άλλες πηγές. Το μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων, η έλλειψη τεχνογνωσίας και εξοικείωσης με τα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία και η εσωστρέφεια του ελληνικού επιχειρείν δημιούργησαν μια μεγάλη εξάρτηση των επιχειρήσεων από τον τραπεζικό δανεισμό.

⁷ <http://el.wikibooks.org/wiki>

Τα προβλήματα της ρευστότητας αναμένεται να επιδεινωθούν και σ' αυτό θα συμβάλει ο πληθωρισμός της οικονομίας, αλλά και η μεγαλύτερη ζήτηση κεφαλαίων που θα προέλθει από την ύφεση της ανάπτυξης το 2014 και το 2015.

Επίσης είναι και το θέμα των υψηλών πραγματικών επιτοκίων που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις. Σήμερα, οι τράπεζες παρέχουν επιχειρηματικά κεφάλαια με επιτόκιο μεταξύ 7-11%, άρα το πραγματικό επιτόκιο για μια επιχείρηση, όταν ο πληθωρισμός ανέρχεται στο 2% ανέρχεται σε 9% με 11%.⁸

Χρειάζεται να διαμορφωθεί μια ολοκληρωμένη πολιτική ενίσχυσης του παραγωγικού τομέα στην ελληνική οικονομία που θα προβλέπει την κατάρτιση ενός ενιαίου εθνικού σχεδίου αντιμετώπισης των προβλημάτων.

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του προβλήματος της ρευστότητας ορισμένα μέτρα που θα μπορούσαν να αποκλιμακώσουν την πίεση είναι η επιστροφή του ΦΠΑ στις εξαγωγικές επιχειρήσεις και η αποπληρωμή των υποχρεώσεων του ελληνικού δημοσίου που σήμερα ανέρχεται σε περισσότερο από 6,5 δις ευρώ.

Τα αποτελέσματα από την πολιτική ενίσχυση της ρευστότητας αναμένεται να είναι άμεσα. Σήμερα στην ελληνική οικονομία υπάρχει ένα παραγωγικό κενό τόσο στον τομέα των εμπορεύσιμων, όσο και στον τομέα των μη εμπορεύσιμων αγαθών μεγαλύτερο από 30% που δημιουργείται από την υποαπασχόληση των παραγωγικών συντελεστών.⁹

⁸ <http://www.metaforespress.gr/gnomh/item/6458-to-provlima-refstotitas-tis-ellinikis-oikonomias-diapistoseis-kai-protaseis.html>

⁹ <http://www.metaforespress.gr/gnomh/item/6458-to-provlima-refstotitas-tis-ellinikis-oikonomias-diapistoseis-kai-protaseis.html>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ¹⁰

Ο ορισμός των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων επικαιροποιήθηκε προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι οικονομικές εξελίξεις που έλαβαν χώρα μετά το 1996 καθώς και η εμπειρία που αποκτήθηκε.

Διευκρινίζει τις ιδιότητες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) καθώς και την έννοια της πολύ μικρής επιχείρησης. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των κοινοτικών προγραμμάτων και πολιτικών που αφορούν τις επιχειρήσεις αυτές. Στόχος είναι να αποφευχθεί ενδεχόμενη εκμετάλλευση των μηχανισμών υποστήριξης των εν λόγω επιχειρήσεων από επιχειρήσεις που διαθέτουν μεγαλύτερη οικονομική δύναμη από τις ΜΜΕ.

Οι επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους.

Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση που απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζόμενους και ο κύκλος εργασιών της δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομύρια ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομύρια ευρώ.

Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση που απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομύρια ευρώ.

¹⁰ Πηγή: Technical University of Crete

http://www.tuc.gr/fileadmin/users_data/dasta/innovation/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A6%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%99%CE%95%CE%A3_%CE%9C%CE%91%CE%98%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%9F%CE%A3/1._SMEs_and_Innovation.pdf

Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση που απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομύρια ευρώ.

Ο νέος ορισμός των ΜΜΕ προσδιορίζει τους τύπους των επιχειρήσεων. Κάνει διάκριση μεταξύ τριών τύπων επιχειρήσεων:

- Ανεξάρτητες επιχειρήσεις,
- Συνεργαζόμενες επιχειρήσεις,
- Συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

Οι ανεξάρτητες επιχειρήσεις είναι η πλέον συχνή περίπτωση. Πρόκειται για όλες τις επιχειρήσεις που δεν ανήκουν σε κανέναν από τους άλλους δύο τύπους επιχειρήσεων. Μια επιχείρηση είναι ανεξάρτητη αν:

- Δεν διαθέτει συμμετοχή 25% ή περισσότερο σε άλλη επιχείρηση,
- Δεν κατέχεται άμεσα κατά 25% ή περισσότερο από άλλη επιχείρηση ή δημόσιο οργανισμό ή από κοινού από περισσότερες επιχειρήσεις συνδεδεμένες μεταξύ τους ή από δημόσιους οργανισμούς εκτός ορισμένων εξαιρέσεων,
- Δεν συντάσσει ενοποιημένους λογαριασμούς και δεν περιλαμβάνεται στους λογαριασμούς μιας επιχείρησης που συντάσσει ενοποιημένους λογαριασμούς και δεν είναι κατά συνέπεια συνδεδεμένη επιχείρηση.

Συνεργαζόμενες επιχειρήσεις είναι οι επιχειρήσεις που δημιουργούν σημαντικές χρηματοοικονομικές εταιρικές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις χωρίς η μια να μπορεί να ασκεί άμεσο ή έμμεσο ουσιαστικό έλεγχο στην άλλη. Αυτές οι επιχειρήσεις δεν είναι ανεξάρτητες αλλά ούτε συνδέονται και μεταξύ τους. Μια επιχείρηση είναι συνεργαζόμενη με μια άλλη επιχείρηση όταν:

- Κατέχει συμμετοχή μεταξύ 25% και κάτω του 50% σε αυτήν,

- Αυτή η άλλη επιχείρηση έχει συμμετοχή μεταξύ 25% και κάτω του 50% στην αιτούσα επιχείρηση,
- Η αιτούσα επιχείρηση δεν καταρτίζει ενοποιημένους λογαριασμούς στους οποίους να περιλαμβάνεται η εν λόγω άλλη επιχείρηση και δεν περιλαμβάνεται μέσω ενοποίησης στους λογαριασμούς εκείνης ή μιας επιχείρησης που συνδέεται με αυτήν την τελευταία.

Οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις αντιστοιχούν στην οικονομική κατάσταση επιχειρήσεων που αποτελούν μέρος μιας ομάδας μέσω του άμεσου ή έμμεσου ελέγχου της πλειοψηφίας του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου ή μέσω της εξουσίας άσκησης κυρίαρχης επιρροής σε μια επιχείρηση.

Ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων αντιστοιχεί στον αριθμό ετήσιων μονάδων εργασίας (ΕΜΕ), δηλαδή στον αριθμό των εργαζόμενων που είχαν πλήρη απασχόληση. Οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης αντιστοιχούν σε κλάσματα των ΕΜΕ. Οι μαθητευόμενοι ή οι σπουδαστές που βρίσκονται σε επαγγελματική εκπαίδευση δεν συνυπολογίζονται.

Πιο συγκεκριμένα οι μορφές των ΜΜΕ είναι οι εξής:

- Ατομική επιχείρηση

Αποτελεί την πιο απλή και την πιο παλιά μορφή επιχείρησης. Ιδρύεται και διοικείται από ένα άτομο το οποίο και φέρει την ευθύνη όλων των αποφάσεων και των συνεπειών τους. Η ατομική επιχείρηση έχει ως επωνυμία το όνομα του ιδιοκτήτη της και παρουσιάζει μεγάλη ευελιξία και προσαρμοστικότητα. Δεν χρειάζεται ελάχιστο κεφάλαιο ίδρυσης, η πιστωτική όμως δυνατότητα είναι περιορισμένη.

- Ομόρρυθμη εταιρία

Είναι εταιρία στην οποία συμμετέχουν τουλάχιστον δύο έταιροι, εισφέροντας το κεφάλαιο που επιθυμούν. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σύνταξη και δημοσίευση καταστατικού στο αρμόδιο πρωτοδικείο στο οποίο αναφέρεται ο σκοπός της εταιρίας, η έδρα, τα ποσοστά συμμετοχής των εταίρων και ο διαχειριστής. Διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες προσωπικές εταιρίες λόγω της απεριόριστης ευθύνης που βαρύνει τους εταίρους της, με όλη την περιουσία τους για το σύνολο των υποχρεώσεων της εταιρίας. Η ευθύνη δεν παύει να υφίσταται ακόμη και στην περίπτωση διάλυσης της εταιρίας.

Ακόμη αποτελεί νομικό πρόσωπο και έτσι μπορεί να αποκτά κυριότητα επί κινητών και ακίνητων πραγμάτων έχοντας την δική της περιουσία, ανεξάρτητη από αυτή των εταίρων. Τέλος και όσο αφορά την φορολογία είναι υποχρεωμένη να τηρεί βιβλία Β' κατηγορίας σύμφωνα με τον Κώδικα Βιβλίων Στοιχείων (Κ.Β.Σ.)

- Ετερόρρυθμη εταιρία

Ιδρύεται από δύο ή περισσότερα πρόσωπα, όπου ο ένας ή περισσότεροι ευθύνονται απεριόριστα για τις εταιρικές υποχρεώσεις και αποκαλούνται ομόρρυθμοι εταίροι, ενώ ένας ή περισσότεροι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα μέχρι του ποσού που εισέφεραν και αποκαλούνται ετερόρρυθμοι εταίροι. Την διαχείριση της εταιρίας αναλαμβάνουν μόνο οι ομόρρυθμοι εταίροι, ενώ οι ετερόρρυθμοι δεν έχουν το δικαίωμα συμμετοχής τους στην επωνυμία.

- Εταιρία περιορισμένης ευθύνης

Στην εταιρία περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), οι εταίροι δεν ευθύνονται προσωπικά για τα χρέη της εταιρίας, παρά μόνο με το ποσό που έχουν

εισφέρει. Το εταιρικό κεφάλαιο αποτελείται από εταιρικά μερίδια που απαγορεύεται όμως να παρασταθεί με μετοχές. Η σύσταση γίνεται πάντοτε με σύνταξη και δημοσίευση καταστατικού στο αρμόδιο πρωτοδικείο και για την διοίκησή της υπάρχει η δυνατότητα να ορισθούν διαχειριστές. Μπορούμε να πούμε πως συνδυάζει τα πλεονεκτήματα των ομόρρυθμων και ανώνυμων εταιριών.

- Ανώνυμη εταιρία

Είναι η κεφαλαιουχική εταιρία της οποίας το κεφάλαιο είναι διαιρεμένο σε μετοχές και για την σύστασή της απαιτείται ελάχιστο κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου (60.000 ευρώ). Το πλεονέκτημά της είναι πως για τα χρέη της εταιρίας ευθύνεται το νομικό πρόσωπο, ενώ οι συμμετέχοντες μέχρι το ύψος της συμμετοχής τους. Για την προστασία των τρίτων και των συναλλασσόμενων η Α.Ε. πρέπει να δημοσιεύσει ετησίως τον ισολογισμό, τα αποτελέσματα χρήσης και τον πίνακα διάθεσης στην εφημερίδα της κυβερνήσεως και σε τοπική εφημερίδα, τηρώντας το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Για την διαπραγμάτευση των μετοχών της μια ανώνυμη εταιρία μπορεί να εισαχθεί σε χρηματιστήριο εάν βέβαια πρώτα πληροί τα κριτήρια που απαιτούνται.

Για την σύστασή της απαιτείται καταστατικό το οποίο πρέπει να περιγράφει την επωνυμία της εταιρίας, τον σκοπό, την έδρα, την διάρκεια, την σύγκληση – συγκρότηση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου, το είδος – τον αριθμό – και την ονομαστική αξία των μετοχών, τη σύγκληση – συγκρότηση και λειτουργία των γενικών συνελεύσεων, τους ελεγκτές, τον ισολογισμό, την διάθεση κερδών και την εκπροσώπηση της εταιρείας.

3.2 ΚΛΑΔΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ¹¹

Σύμφωνα με την Ελληνική στατιστική αρχή το ποσοστό των απασχολούμενων ανά κλάδο έχει ως εξής:

Πρωτογενής τομέας	13%
Δευτερογενής τομέας	16,6%
Τριτογενής τομέας	70,4%

Παραγωγή

Με τον όρο παραγωγή χαρακτηρίζεται η δημιουργία αγαθών και υπηρεσιών προς την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. Στην πρωτογενή παραγωγή διακρίνουμε αγαθά που προέρχονται κατ' ευθείαν από την φύση (αλιεία, κτηνοτροφία, γεωργία, δασοπονία, μεταλλεία). Στην Ελλάδα ο πρωτογενής τομέας από το 1995 έως το 2012 παρουσιάζει πορεία καθοδική καθώς από 9,9% του Α.Ε.Π. το ποσοστό έχει φτάσει στο 3,1% (68,7% πτώση). Το ποσοστό αυτό αντικατοπτρίζει και την λανθασμένη άποψη που επικρατεί σε μεγάλο τμήμα των πολιτών, πως η χώρα μας είναι δηλαδή πολύ ισχυρή στην αγροτική παραγωγή και πως ο αγροτικός τομέας έχει τον σημαντικότερο λόγο στα οικονομικά δρώμενα.

Η περιφέρεια Ιονίων νήσων παρουσίασε την μεγαλύτερη πτώση (81,8%) για να ακολουθήσουν οι περιφέρειες Κρήτης και Αττικής (74,4% και 76,9%). Αντιθέτως η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και η περιφέρεια Θεσσαλίας

¹¹ Ελληνική Στατιστική Αρχή <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>

συμμετείχαν με μεγάλο ποσοστό στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π., 7,1% και 7,4% αντίστοιχα και παρουσίασαν τη μικρότερη πτώση.

Μεταποίηση

Στην μεταποίηση αξιοποιούνται τα αγαθά της πρωτογενούς παραγωγής, η μετατροπή δηλαδή των πρώτων υλών σε προϊόντα. Στην συνέχεια είτε μεταπωλούνται σε άλλη μεταποιητική επιχείρηση, είτε διοχετεύονται στους καταναλωτές. Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις είναι αυτές που απαιτούν συνήθως μεγαλύτερες επενδύσεις. Στην χώρα μας ο δευτερογενής τομέας (μεταποίηση, ενέργεια, κατασκευές), ακολουθεί με τη σειρά του την πορεία του πρωτογενούς τομέα, παρουσιάζει δηλαδή και αυτός μείωση κατά 19,2% (1995-2008).

Η περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και η περιφέρεια Αττικής σημειώνουν την πιο μεγάλη μείωση (41,5% και 22,2% αντίστοιχα), ενώ οι περιφέρειες Ιονίων νήσων και Κρήτης σημειώνουν την μεγαλύτερη άνοδο (34,9% και 23,2% αντίστοιχα). Όσον αφορά την συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα στην διαμόρφωση του Α.Ε.Π., το 2008 η Στερεά Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση (40%) και ακολουθούν οι περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Πελοποννήσου (33% και 27,5% αντίστοιχα).

Εμπόριο

Το εμπόριο είναι ο τρόπος ενός προϊόντος και διαχωρίζεται σε λιανικό και χονδρικό. Στο λιανικό εμπόριο οι επιχειρήσεις έρχονται σε άμεση επαφή με τους καταναλωτές καθώς σε αυτούς μεταπωλούν τα προϊόντα που αγοράζουν από τις μεταποιητικές επιχειρήσεις ή τους χονδρέμπορους. Το λιανικό εμπόριο αποτελεί την πιο διαδεδομένη μορφή επιχείρησης.

Στο χονδρικό εμπόριο τα προϊόντα πηγαίνουν συνήθως σε άλλες επιχειρήσεις και δεν επεξεργάζονται, γεγονός που σημαίνει ότι η δραστηριοποίηση σε αυτόν τον κλάδο δεν απαιτεί αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού. Οι εργαζόμενοι σε αυτόν τον κλάδο είναι μικρότεροι σε αριθμό, καθώς μικρότερος είναι και ο αριθμός των πελατών του χονδρικού εμπορίου σε αντίθεση με τον αριθμό των ποσοτήτων που είναι πάρα πολύ υψηλός.

Παροχή υπηρεσιών

Η παροχή υπηρεσιών αναφέρεται σε επιχειρήσεις που δεν προσφέρουν κάποιο υλικό προϊόν, αλλά τις προσωπικές τους δεξιότητες. Έτσι βέβαια δεν απαιτείται μηχανολογικός εξοπλισμός ούτε υψηλά κεφάλαια, και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την πιο εύκολη είσοδο νέων επαγγελματιών σε αυτόν τον κλάδο. Ενδεικτικά υπηρεσίες αποτελούν οι: εκπαιδευτικές, τουριστικές, ενημερωτικές, υγείας, τραπεζικές, μεταφορικές, οικονομικές, οικοδομικές, διαφημιστικές κ.α..

Στην Ελλάδα ο τριτογενής τομέας δεν ακολουθεί την πτωτική πορεία του πρωτογενούς και του δευτερογενούς αλλά παρουσιάζει αύξηση σε όλες τις περιφέρειες. Από 67,7% το 1995 φτάνει στο 78,7% το 2012 με τις περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης – Στερεάς Ελλάδας – Θεσσαλίας να παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη άνοδο (38,1%, 31,6%, 28,6% αντίστοιχα). Στην τελική συμμετοχή του τριτογενούς τομέα για την διαμόρφωση του Α.Ε.Π. τον πρώτο λόγο έχουν τα νησιά του Ιονίου (86%) και η Αττική (85,9%) και ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (84,9%) και το Βόρειο Αιγαίο (82,6%).

3.3 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η επιχειρηματικότητα και οι μικρές επιχειρήσεις αποτελούν, ιδίως στην ευρωπαϊκή οικονομία, βασική πηγή θέσεων απασχόλησης, επιχειρηματικού δυναμισμού και καινοτομίας. Η σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχει αναγνωριστεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς οι επιχειρήσεις αυτές αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο και δυναμικότερο κομμάτι της επιχειρηματικής δραστηριότητας με τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης.

Οι περισσότερες ΜΜΕ που υπάρχουν στην Ελλάδα συγκεντρώνονται στα μεγάλα αστικά κέντρα και κυρίως στην περιοχή της πρωτεύουσας, εξαιτίας πλεονεκτημάτων τα οποία εντοπίζονται στην ύπαρξη κατάλληλης υποδομής, ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, εγγύτητα στις αγορές κλπ.

Οι ΜΜΕ κατανέμονται στο χώρο περισσότερο ομοιόμορφα από τις μεγάλες βιομηχανίες. Είναι γεγονός ότι οι περισσότερες από τις απομακρυσμένες περιφέρειες χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη οικονομικών δραστηριοτήτων μικρής και μεσαίας κλίμακας, που αναπτύσσονται στον τομέα του τουρισμού, των παραδοσιακών κλάδων, της μικροβιοτεχνίας, χειροτεχνίας κ.λ.π.

Είναι όμως γεγονός ότι οι Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις σε όλες τις χώρες του κόσμου είναι συστατικό στοιχείο της δομής των εθνικών οικονομιών και κοινωνιών. Συμβάλλουν αποφασιστικά στην οικονομική ανάπτυξη, την παραγωγή, την απασχόληση καθώς επίσης στην αποκέντρωση και την κοινωνική συνοχή. Ακόμη, λειτουργούν ως φυτώρια νέων επιχειρήσεων, καινοτόμων ειδών και εφαρμογών, ευέλικτων επιχειρηματικών σχημάτων, εξυπηρέτησης τοπικών αναγκών, χωροταξικής κατανομής θέσεων απασχόλησης και εισοδήματος.

3.4 ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) έχουν θεωρηθεί από τις «κινητήριες δυνάμεις» των σύγχρονων οικονομιών λόγω της συνεισφοράς τους στην τεχνολογική αναβάθμιση, στην παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και προώθηση διαδικασιών, στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, στην προώθηση των εξαγωγών, κ.λ.π. Η ικανότητα καινοτομίας τους είναι σημαντική διότι εκτός από την ανταγωνιστικότητά τους βελτιώνει και τις διασυνδέσεις και τη διάχυση γνώσεων σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις από το σύνολο των κλάδων της οικονομίας.

Η Ελληνική οικονομία κυριαρχείται στο σύνολο της από πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αφού πάνω από το 99,9% των επιχειρήσεων είναι ΜΜΕ. Οι ΜΜΕ αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας και στην Ελλάδα, εκτός από την Ευρώπη, προσφέροντας το 85% των θέσεων εργασίας και συνεισφέρουν σχεδόν στο 70% της παραγωγής του ιδιωτικού τομέα.

Στην Ελλάδα οι επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερο από 250 άτομα ανέρχονται στο σύνολό τους 762.000 περίπου και απασχολούν γύρω στα 2 εκατομμύρια άτομα. Οπότε οι επιχειρήσεις που απασχολούν κάτω από 10 άτομα ανέρχονται σε 735.000 περίπου και αντιπροσωπεύουν το 70% περίπου του συνόλου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και απασχολούν σχεδόν 1,4 εκατομμύρια άτομα.

Οι ΜΜΕ είναι σημαντικές για τις ελληνικές εξαγωγές με αυξημένα περιθώρια περαιτέρω διεύθυνσης των προϊόντων τους στις αγορές του εξωτερικού. Στην Ελλάδα οι ΜΜΕ συνιστούν το 35% των εξαγωγών έναντι 24% για τις ευρωπαϊκές ΜΜΕ.

3.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΜΕ

Με όποια κριτήρια κι αν γίνεται η διάκριση, οι Μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν σε σύγκριση με τις μεγάλες επιχειρήσεις διάφορα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Απαριθμώντας τα πλεονεκτήματα των ΜΜΕ θα μπορούσαμε να παρουσιάσουμε τα εξής:

✚ **Η ευελιξία της διοίκησης στη λήψη αποφάσεων** και συνεπώς η ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται ταχύτερα στις προκλήσεις του περιβάλλοντος. Οι μεγάλες επιχειρήσεις δυσκολεύονται πολλαπλώς να αξιοποιήσουν γρήγορα τις ευκαιρίες που προσφέρει η αγορά. Οι συνεργάτες του τμήματος πωλήσεων αδυνατούν να διαπραγματευθούν ελεύθερα για τους όρους μιας συναλλαγής. Προτάσεις για διάφορα προγράμματα έργων πρέπει να υποστούν χρονοβόρα επεξεργασία και να ελεγχθούν από τον εσωτερικό έλεγχο και το marketing πριν εγκριθούν από τη διοίκηση. Αυτό ακριβώς αποτελεί τη μεγάλη ευκαιρία για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τα στελέχη τους έχουν απόλυτη ελευθερία στις διαπραγματεύσεις. Οι ίδιοι ή άλλοι φορείς αποφάσεων είναι προσβάσιμοι ανά πάσα στιγμή. Γιατί η ταχύτητα αρχίζει με γρήγορες αποφάσεις. Δεν ισχύει πλέον το «οι μεγάλοι τρώνε τους μικρούς» αλλά «οι γρήγοροι τους αργούς».¹²

✚ **Προσαρμογή στις μεταβολές του περιβάλλοντος.** Οι μικρές επιχειρήσεις προσαρμόζονται με μεγαλύτερη ευκολία στις μεταβολές του

¹² Π. Γ. Κυριαζόπουλος / Κ. Π.Τερζίδης, Διοίκηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην 3η Βιομηχανική Επανάσταση, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική(Σελ. 20)

περιβάλλοντος και κατά συνέπεια, αποφεύγουν ευκολότερα τις δαπάνες αναπροσαρμογής επομένως δε και τις ζημίες.

✚ **Συμβολή στην πληρέστερη απασχόληση των συντελεστών της παραγωγής** και κυρίως των φυσικών πόρων και του εργατικού δυναμικού. Η συμβολή αυτή παίρνει ιδιαίτερη οικονομική και κοινωνική σημασία σε περιπτώσεις όπου οι μικρές επιχειρήσεις εγκαθίστανται σε περιοχές γεωγραφικά απομακρυσμένες και αποκομμένες από τα μεγάλα κέντρα οικονομικής δραστηριότητας, οι οποίες δεν σπανίζουν στον Ελληνικό χώρο. Στις περιοχές αυτές, η μικρή επιχείρηση είτε ασχολείται με την πρωτογενή αξιοποίηση των φυσικών πόρων (δασική εκμετάλλευση, γεωργική, κτηνοτροφική ή αλιευτική δραστηριότητα, εξόρυξη μεταλλευμάτων) , είτε με τη συγκέντρωση και την παραπέρα αξιοποίηση και διοχέτευση στις καταναλωτικές αγορές της παραγωγής των κατοίκων της περιοχής, αποτελεί στην κυριολεξία πηγή ζωής και προόδου, παρέχοντας ευκαιρίες απασχόλησης στους συνήθως υποαπασχολούμενους κατοίκους τέτοιων περιοχών.¹³

✚ **Δημιουργία θέσεων εργασίας.** Η συντριπτική πλειοψηφία των Ελληνικών επιχειρήσεων είναι μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις. Εκτός από την περίπτωση των προβληματικών περιοχών στην οποία την ανάπτυξη συμβάλλει η εγκατάσταση μικρών επιχειρήσεων και για την οποία κάνουμε αναφορά παραπάνω, πρέπει να επισημάνουμε γενικά, ότι ο ρόλος της μικρής επιχείρησης στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού μιας χώρας είναι πάρα πολύ σημαντικός.

¹³ Χρήστου Γ. Φλώρου, Διοικητική των Επιχειρήσεων, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική(Σελ 40)

✚ **Πληρέστερη εξυπηρέτηση του καταναλωτικού κοινού.** Η μικρή επιχείρηση διαθέτει, όπως επισημάναμε παραπάνω, ευελιξία στην επιλογή αλλά και στην αλλαγή του τόπου εγκατάστασης και έτσι έχει την δυνατότητα να βρίσκεται πάντοτε κοντά στο καταναλωτικό κοινό της, προς το οποίο παρέχει άμεση εξυπηρέτηση. Ο επιχειρηματίας έρχεται σε προσωπική επαφή με τον πελάτη. Έχει την ευκαιρία να διαγνώσει τις ιδιαίτερες προτιμήσεις του, να αναπτύξει δημόσιες σχέσεις και να προβεί σε άμεση διαφήμιση των προϊόντων του.

✚ **Άμεση εποπτεία του προσωπικού.** Λόγω του μικρού αριθμού των απασχολουμένων στη μικρή επιχείρηση, ο επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα άσκησης προσωπικής επίβλεψης της εργασίας και άμεσης παροχής οδηγιών, έτσι ώστε να αποφεύγονται τα σφάλματα και η σπατάλη χρόνου και υλικών. Επίσης, παρέχεται η δυνατότητα ανάπτυξης σχέσεων αμοιβαίας εκτίμησης και εμπιστοσύνης μεταξύ επιχειρηματία και προσωπικού, γεγονός το οποίο συντελεί στη διατήρηση ευνοϊκού κλίματος για ειρηνική συνεργασία και αύξηση της απόδοσης. Ο ιδιοκτήτης της μεγάλης επιχείρησης στερείται, κατά κανόνα, της δυνατότητας για άμεση προσωπική επικοινωνία με την πελατεία ή το προσωπικό.

✚ **Ευμενέστερη φορολογική μεταχείριση.**

✚ **Αξιοποίηση επιχειρηματικών ταλέντων.**¹⁴ Βεβαίως, κατά κανένα τρόπο δεν πρέπει να θεωρείται ως δεδομένο ότι καθένας που αποφασίζει να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα είναι και ταλέντο, ή ότι η ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι ο μόνος τρόπος για την αξιοποίηση ατόμων ταλαντούχων. Ούτε άλλωστε είναι βέβαιο ότι μια

¹⁴ Χρήστου Γ. Φλώρου, Διοικητική των Επιχειρήσεων, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική(Σελ. 39)

επιχείρηση θα επιτύχει επειδή ο επιχειρηματίας είναι άτομο ταλαντούχο, ή ότι θα αποτύχει επειδή ο επιχειρηματίας στερείται ταλέντου. Πρέπει εν τούτοις να επισημάνουμε ότι για ορισμένα άτομα με ασυνήθιστο δυναμισμό, ασυνήθιστη πρωτοβουλία και έφεση για σκληρή εργασία, η ίδρυση και η **ενεργός** συμμετοχή σε μια επιχείρηση, αποτελείται για τα ίδια τα άτομα αυτά, αλλά και για το κοινωνικό σύνολο επωφελή τρόπο αξιοποίησης αυτών των χαρακτηριστικών. Τα άτομα αυτά συνήθως προτιμούν την ανεξαρτησία στη δράση και την ανάπτυξη πρωτοβουλίας και όχι τους περιορισμούς και τη δέσμευση που δημιουργεί π.χ. η κατοχή μιας θέσης έστω και ικανοποιητικά αμειβόμενης, στα πλαίσια μιας άλλης επιχείρησης ή μιας δημόσιας υπηρεσίας.

✚ **Διευκόλυνση των μεγάλων επιχειρήσεων.** Σε πολλές περιπτώσεις, οι μικρές επιχειρήσεις εξειδικεύονται στην παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών απαραίτητων για τη διεξαγωγή της παραγωγικής διαδικασίας των μεγάλων επιχειρήσεων. Γενικά, οι μεγάλες επιχειρήσεις προμηθεύονται το μεγαλύτερο μέρος των εισροών τους από μικρές και όχι από άλλες μεγάλες επιχειρήσεις. Η συνδρομή των μικρών επιχειρήσεων είναι επίσης πολύτιμη για τις μεγάλες και για το γεγονός ότι αναλαμβάνουν τη διοχέτευση των προϊόντων τους προς τις καταναλωτικές αγορές.

✚ **Καινοτομίες.** Ο διαχρονικός ρόλος της μικρής επιχείρησης και του ιδιοκτήτη της στον τομέα των καινοτομιών, είναι κυριολεκτικά συναρπαστικός. Πλήθος εφευρέσεων όπως είναι το φωτοτυπικό μηχάνημα, προσωπικός υπολογιστής, υπήρξαν καρπός της προσπάθειας μικρών επιχειρήσεων μεμονωμένων ατόμων.

3.6 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΜΕ¹⁵

Από την άλλη πλευρά τα μειονεκτήματα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που μπορούν να εντοπιστούν είναι τα εξής:

- ✚ **Μη δυνατότητα διενέργειας επιστημονικού marketing.** Και στο ζωτικό τομέα της τοποθέτησης των προϊόντων στην αγορά, οι μεγάλες επιχειρήσεις πλεονεκτούν έναντι των μικρών. Η μεγάλη επιχείρηση είναι σε θέση να διενεργήσει έρευνα της αγοράς και να προσδιορίσει τη ζήτηση των προϊόντων της. Επίσης, χρησιμοποιώντας κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό και κατάλληλα μέσα, είναι σε θέση να προκαλέσει σημαντική διεύρυνση της ζήτησης. Η μικρή επιχείρηση, στερούμενη τέτοιων δυνατοτήτων και μέσων, κινείται αναγκαστικά μέσα σε κλίμα αυξημένης αβεβαιότητας.
- ✚ **Αυξημένη πιστοληπτική ικανότητα.** Οι ΜΜΕ δε διαθέτουν σε σύγκριση με τις μεγάλες, δυνατότητα δανεισμού με ευνοϊκότερους όρους. Η φήμη που διαθέτει η μεγάλη επιχείρηση, και η οικονομική επιφάνεια, δημιουργούν τεχμήριο φερεγγυότητας και αξιοπιστίας. Επίσης οι δυνατότητες διασυνδέσεων και επαφών που διαθέτει με τους οικονομικούς – κοινωνικούς παράγοντες του χώρου εντός του οποίου λειτουργεί, ενισχύουν ακόμη περισσότερο τη θέση της.
- ✚ **Προμήθεια υλικών με όχι ευνοϊκούς όρους.** Οι μεγάλες επιχειρήσεις προμηθεύονται τα διάφορα υλικά μέσα (πρώτες ύλες, εμπορεύματα κ.λ.π.) σε μεγάλες ποσότητες, γεγονός το οποίο ενισχύει τη

¹⁵ Ψιρμάνη-Βούλγαρη Φωτεινή, Ζοπουνίδης Κ. (2000), Χρηματοοικονομική Στρατηγική ΜΜΕ στην Ελλάδα, Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

διαπραγματευτική τους θέση απέναντι στον προμηθευτή, σε αντίθεση με τις ΜΜΕ. Έτσι, επιτυγχάνουν ευνοϊκότερους όρους, σε σύγκριση με εκείνους τους οποίους επιτυγχάνουν οι μικρές επιχειρήσεις, προμηθευόμενες αντιστοίχως μικρές ποσότητες. Ο πωλητής έχει, κατά κανόνα, πολύπλευρο συμφέρον να πωλεί σε μεγάλες επιχειρήσεις κατά μεγάλες ποσότητες, έστω και αν αναγκάζεται να δέχεται χαμηλότερες τιμές, να παρέχει πιστώσεις και να επιβαρύνεται με τις δαπάνες ασφάλειας και μεταφοράς. Το γεγονός να πωλεί σε πολλούς "μικρούς" πελάτες, κάνει περισσότερο πολύπλοκη τη διαδικασία και αυξάνει ανάλογα το κόστος λειτουργίας του τμήματος πωλήσεων. Η προμήθεια πρώτων υλών από τη μικρή επιχείρηση σε μικρές ποσότητες και ως εκ τούτου με επαχθέστερους όρους, προκαλεί αλυσιδωτές δυσμενείς συνέπειες όπως είναι η αύξηση του κόστους παραγωγής και η κατ' ανάγκη συμπίεση των περιθωρίων κέρδους.

✚ Η μη δυνατότητα υιοθέτησης και εφαρμογής σύγχρονων μεθόδων παραγωγής. Η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων παραγωγής συντελεί στη βελτίωση της παραγωγικότητας, με αλυσιδωτές ευνοϊκές συνέπειες. Η μικρή επιχείρηση δε διαθέτει τέτοια δυνατότητα καθόσον και για το σκοπό αυτό απαιτούνται συνήθως μεγάλα ποσά κεφαλαίων για την προμήθεια αντιστοίχως σύγχρονου εξοπλισμού και για την εκπαίδευση του προσωπικού ή την πρόσληψη νέου, ειδικευμένου στις σύγχρονες μεθόδους. Ακόμη πρέπει να προσθέσουμε ότι η μεγάλη επιχείρηση έχει τη δυνατότητα συνεχούς και γενικής ενημέρωσης για την ύπαρξη και το περιεχόμενο των νέων μεθόδων (παρακολουθώντας τις εξελίξεις της

επιστήμης και της τεχνολογίας μέσω εντύπων, περιοδικών, σεμιναρίων κ.λ.π.), την οποία όμως κατά κανόνα δεν διαθέτει η μικρή επιχείρηση.

✚ **Η μη δυνατότητα διάθεσης κεφαλαίων για επιστημονική έρευνα.** Και η διενέργεια επιστημονικής έρευνας απαιτεί ως προϋπόθεση τη διάθεση σοβαρών ποσών κεφαλαίων, για την απόκτηση και συντήρηση του απαιτούμενου εργαστηριακού εξοπλισμού, τις αμοιβές του ερευνητικού προσωπικού, την προμήθεια των απαιτούμενων αναλώσιμων και λοιπών υλικών κ.ο.κ.. Η μικρή επιχείρηση αδυνατεί να διαθέσει κεφάλαια και να αναλάβει σοβαρής έκτασης ερευνητικά προγράμματα. Άλλωστε, η επιστημονική ερευνά δεν καταλήγει πάντοτε σε επιτυχία. Η οικονομική ζημία που μπορεί να προκύψει από την αποτυχία ενός ερευνητικού προγράμματος είναι δυνατό να αντιμετωπισθεί από μια μεγάλη επιχείρηση, όχι όμως και από μια μικρή.

✚ **Αδυναμία χρησιμοποίησης εξοπλισμού υψηλής τεχνολογικής στάθμης.** Η προμήθεια εξοπλισμού σύγχρονης τεχνολογίας απαιτεί την επένδυση τεραστίων χρηματικών κεφαλαίων τα οποία μπορεί να εξασφαλίσει η μεγάλη επιχείρηση, όχι όμως και η μικρή. Η δυνατότητα αυτή αποτελεί για την επιχείρηση σημαντικό πλεονέκτημα καθόσον συνεπάγεται την αύξηση της αποδοτικότητας της ανθρώπινης εργασίας και των υλικών μέσων, τη μείωση του κόστους παραγωγής και την ανάλογη διεύρυνση των περιθωρίων κέρδους, τη βελτίωση της ποιότητας των παραγομένων προϊόντων και την προώθηση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησης. Ταυτόχρονα αποβαίνει προς όφελος και του κοινωνικού συνόλου, κατά το

μέτρο κατά το οποίο η πτώση του κόστους παραγωγής διευκολύνει τη διοχέτευση αγαθών στην αγορά με ανάλογα μειωμένες τιμές.¹⁶

3.7 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΜΜΕ

Πλήθος ερευνών και μελετών αποδεικνύει πως οι Μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν τα πρώτα και σημαντικότερα θύματα μιας παρατεταμένης οικονομικής κρίσης.

Κλείνουν η μία μετά την άλλη τα τελευταία πέντε χρόνια έχοντας ως αποτέλεσμα σοβαρότατες συνέπειες στην οικονομία και αυξάνοντας ακόμη περισσότερο την ανεργία.

Τα κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε μεγάλο βαθμό οι επιχειρήσεις είναι:

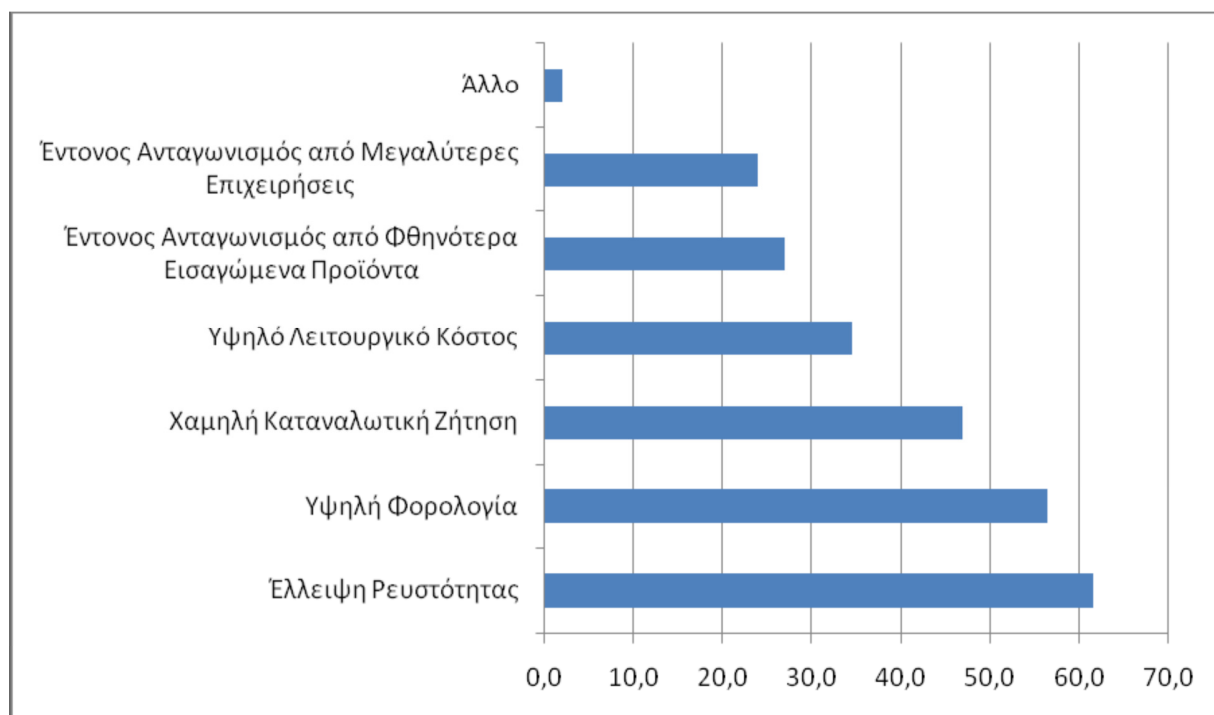
- Η έλλειψη της ρευστότητας,
- Η μείωση της αγοραστικής δύναμης των πελατών που οδήγησε ακόμη πιο βαθιά στην κρίση και την ύφεση,
- Η αδυναμία δανειοδότησης,
- Η αδυναμία αποπληρωμής υφιστάμενων δανείων,
- Η αδυναμία πληρωμής του ενοικίου,
- Η αδυναμία αγοράς προϊόντων λόγω έλλειψης ρευστότητας,
- Οι πιστωτικές αδυναμίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις και η δέσμευση των υφιστάμενων καταθέσεών τους που δημιουργεί

¹⁶ Ψιρμάνη-Βούλγαρη Φωτεινή, Ζοπουνίδης Κ. (2000), Χρηματοοικονομική Στρατηγική ΜΜΕ στην Ελλάδα, Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

σοβαρότατα προβλήματα ρευστότητας με καταστροφικές συνέπειες για τις ίδιες, τους εργαζόμενους και τους συνεργάτες,

- Τα αυξημένα επιτόκια,
- Η αυξημένη τιμή ηλεκτρικού ρεύματος.¹⁷

Οι ΜΜΕ είναι αυτές που επηρεάζονται δυσανάλογα σε σχέση με το μέγεθός τους από την οικονομική ύφεση, λόγω των περιορισμένων οικονομικών πόρων τους. Το πρόβλημα ρευστότητας είναι το κυριότερο από τα προβλήματα που ταλαιπωρούν και καταγράφονται σε σχέση με τη δυνατότητα βιωσιμότητας των ελληνικών ΜΜΕ ως ορατό αποτέλεσμα της τρέχουσας οικονομικής κρίσης.¹⁸

Πηγή: Ε.Σ.Ε.Ε (Ιανουάριος 2013).

¹⁷ <http://kypseli.ouc.ac.cy/bitstream/handle/11128/12226/MBA-2013-00140.pdf?sequence=1>

¹⁸ <http://www.indepanalysis.gr>

3.8 ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΣΕ Η ΚΡΙΣΗ ΤΙΣ ΜΜΕ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ 2009-2014

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αντιστοιχούν σε ένα ποσοστό που αγγίζει το 95% των ελληνικών επιχειρήσεων. Από την πλευρά της απασχόλησης, η μικρή και μεσαία επιχειρηματικότητα αποτελεί το μεγάλο εργοδότη στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, με το ποσοστό των απασχολούμενων σε αυτές τις επιχειρήσεις να ξεπερνά το 85%. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα επίσημα στοιχεία, οι επιχειρήσεις άγγιζαν τις 850.000 περίπου, εκ των οποίων οι 824.000 περίπου είναι επιχειρήσεις που απασχολούν έως 10 εργαζόμενους.¹⁹

Από το 2009 έως το 2014 λοιπόν υπολογίζεται ότι έβαλαν «λουκέτο» πάνω από 200.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις, εμπορικές κατά βάση. Αυτό συνιστά μείωση της τάξης του 25%. Συγκεκριμένα από 820.185 περίπου επιχειρήσεις το 2009, το 2014 υπολογίζεται ότι ο αριθμός τους έχει μειωθεί περίπου στις 614.000, ενώ συνεχίζεται το «κύμα» των λουκέτων και το 2015.

Στο λιανεμπόριο τροφίμων μόνο έκλεισαν μέσα σε τέσσερα χρόνια (2010-2013) 3.660 σημεία πώλησης με τη μείωση σε ότι αφορά τα παραδοσιακά μεμονωμένα καταστήματα τροφίμων (κρεοπωλεία, ιχθυοπωλεία, μανάβικα, αρτοποιεία) να φτάνει στο 27% και στα μίνι σούπερ μάρκετ στο 20%.²⁰

Η οικονομική κρίση που οδήγησε σε μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης την περίοδο 2009-2014 κατά 25% είναι στην πραγματικότητα όχι η αιτία αλλά ο παράγοντας που επιτάχυνε τις εξελίξεις στον επιχειρηματικό χάρτη της χώρας, υπο την έννοια ότι σε πολλές περιπτώσεις επιχειρηματικής ανάπτυξης στην Ελλάδα υπήρχαν αδυναμίες οι οποίες αποκαλύφθηκαν με την κρίση. Οι

¹⁹ <http://tvxs.gr/news/ellada/i-krisi-ebale-loyketo-se-perissoteres-apo-200000-mikromesaies-epixeiriseis>

²⁰ <http://www.newmoney.gr/palamos-oikonomias/oikonomia/item/231947-pano-apo-200-000-mikromesaies-epixeiriseis-ebalan-%C2%ABlouketo%C2%BB-logo-krisis>

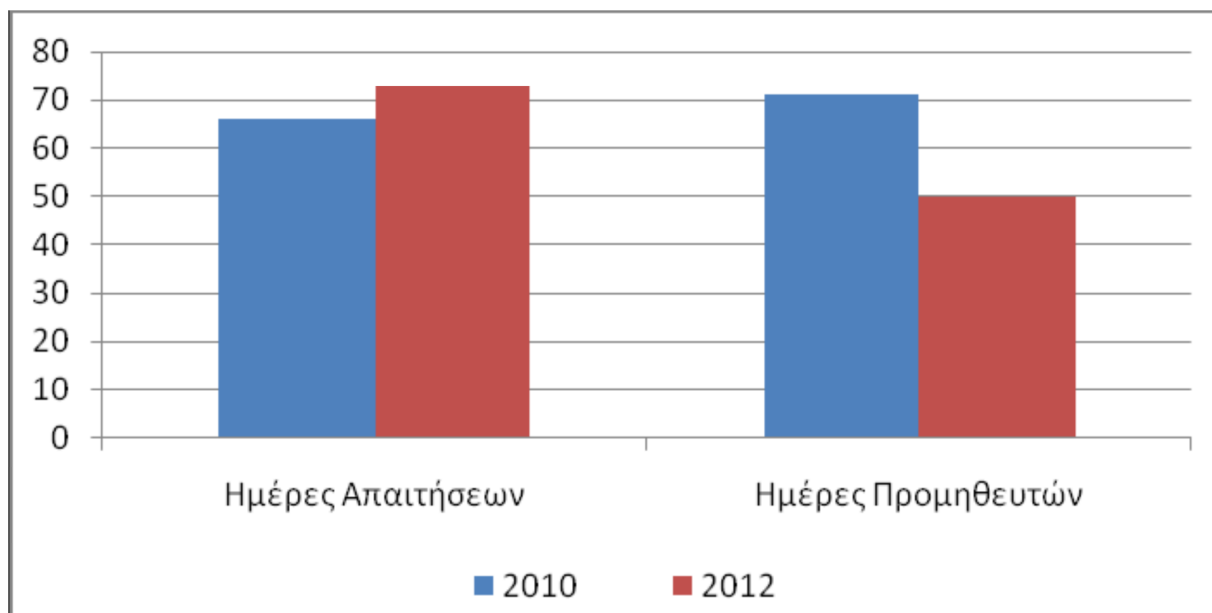
μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην πλειονότητα τους αναπτύχθηκαν πάνω σε σαθρές βάσεις, χωρίς να επενδύσουν σταδιακά σε καινοτομία και εξωστρέφεια, έτσι ώστε να είναι ανταγωνιστικές ανά πάσα στιγμή και κυρίως όταν η οικονομική συγκυρία είναι δυσχερής. Η πρόσβασή τους πλέον στη χρηματοδότηση είναι κάτι παραπάνω από δύσκολη γεγονός που δεν τους επιτρέπει να έχουν τα απαιτούμενα κεφάλαια ούτε καν για να ανανεώσουν το εμπόρευσμά τους, οδηγούμενες έτσι σε μαρασμό και τελικά στο «λουκέτο».

Το 90% των επιχειρήσεων έχουν επηρεαστεί σε μεγάλο ή μικρότερο βαθμό από την οικονομική κρίση. Οι 7 στις 10 μάλιστα δηλώνουν ότι έχουν επηρεαστεί αισθητά, οι 2 στις 10 ελάχιστα και μόνο η μία στις 10 αναφέρει πως δεν έχει επηρεαστεί καθόλου.

Η μείωση τζίρου, η έλλειψη ρευστότητας και η αύξηση του χρόνου είσπραξης οφειλών αναδεικνύονται ως τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η πλειονότητα των επιχειρήσεων αυτήν την περίοδο. Αδυναμία στην κάλυψη ταμειακών υποχρεώσεων αναφέρει το 45% των επιχειρήσεων, ενώ ζημιές δηλώνει το 42%. Οι 3 στις 10 επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προβλήματα συνεργασίας με τις τράπεζες. Το 13% αντιμετωπίζει άμεσο κίνδυνο εγγραφής στον ΤΕΙΡΕΣΙΑ ενώ το 12% απειλείται με χρεωκοπία.

Η μέση μείωση στον τζίρο των επιχειρήσεων το πρώτο τετράμηνο του 2009 σε σχέση με το αντίστοιχο τετράμηνο του 2008 είναι της τάξης του 31%.²¹

²¹ <http://rnbnet.gr/details.php?id=7745>

Πηγή: Ε.Τ.Ε (Μάρτιος 2013)

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης φαίνεται να πλήττουν σχετικά περισσότερο την μεταποίηση. Ακολουθεί το εμπόριο και έπονται οι υπηρεσίες. Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις δηλώνουν πως αντιμετωπίζουν τα προαναφερθέντα προβλήματα σε υψηλότερα ποσοστά σε σχέση με τους άλλους κλάδους, με εξαίρεση την «αδυναμία κάλυψης ταμειακών υποχρεώσεων» και τον «κίνδυνο εγγραφής στον ΤΕΙΡΕΣΙΑ», προβλήματα που εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα στο εμπόριο.

Η εμφάνιση των προβλημάτων παρουσιάζεται αντιστρόφως ανάλογη με το μέγεθος και τον τζίρο. Οι πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν εντονότερα τα περισσότερα προβλήματα με εξαίρεση την «αύξηση του χρόνου είσπραξης οφειλώ» που αναφέρεται με σχετικά μεγαλύτερη συχνότητα από τις μεγαλύτερες σε μέγεθος και τζίρο επιχειρήσεις.

Η 1 περίπου στις 3 επιχειρήσεις απευθύνθηκε τους τελευταίους 12 μήνες σε κάποια τράπεζα για δανεισμό. Εξ αυτών χρηματοδοτήθηκαν οι μισές. Οι

επιχειρήσεις που κατέφυγαν σε δανεισμό ανέφεραν πως δεν χρηματοδοτήθηκαν με το ποσόν που ήθελαν ή χρηματοδοτήθηκαν με δυσμενέστερους όρους.

Κάποιες δεν προβλέπουν αλλαγή της κατάστασης στην οποία βρίσκονται σήμερα, μέχρι τουλάχιστον το τέλος του έτους. Τέλος οι περισσότερες αναμένουν περαιτέρω επιδείνωση της θέσης τους, και ελάχιστες προβλέπουν βελτίωση. Το μεγαλύτερο έλλειμμα αισιοδοξίας εμφανίζεται στις μικρότερες επιχειρήσεις, στον τομέα της μεταποίησης και του εμπορίου.

3.9 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΜΕ

Παρακάτω παρουσιάζονται τα πραγματικά μεγέθη πέντε ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων από το οικονομικό έτος 2009 μέχρι το οικονομικό έτος 2014. Καταγράφονται τα αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη - ζημιές), για την προαναφερθείσα περίοδο, που συμπίπτει και με το ξέσπασμα της χρηματοοικονομικής κρίσης στον ελλαδικό χώρο. Επιπρόσθετα γίνεται αναφορά στις απαντήσεις που δόθηκαν από τους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων αυτών στο δοθέν ερωτηματολόγιο.

Τα επαγγέλματα αυτά επιλέχθηκαν ενδεικτικά να παρουσιαστούν από διαφορετικές οικονομικές δραστηριότητες και μπορούμε να δούμε κατά πόσο επηρεάστηκαν αυτή την περίοδο, χωρίς να είναι όμως δυνατό να διατυπώσουμε συμπεράσματα για όλο τον κλάδο λόγω του μικρού αριθμού του δείγματος.

Κλάδος δραστηριοποίησης: Εμπόριο έτοιμων ενδυμάτων «Top Model»

Η ιδιοκτήτρια της επιχείρησης, η οποία ανήκει στην μέση ηλικία και είναι απόφοιτος λυκείου απασχολεί στην επιχείρησή της επί 23 έτη 0 – 5 άτομα. Ισχύριζεται ότι ο κλάδος της έχει επηρεαστεί αρνητικά από την οικονομική κρίση και ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα της είναι η εύρεση πελατών.

Κατά τα έτη 2009 – 2014 πρόσπαθησε να διατηρήσει το προσωπικό της και την τιμή των προϊόντων χαμηλή. Πιστεύοντας ότι η κρίση θα κρατήσει πάνω από 5 χρόνια ακόμα έχει σκοπό να μειώσει περισσότερο τις τιμές των προϊόντων της για να εξακολουθήσουν οι πελάτες της να βλέπουν πολύ θετικά τη σχέση τιμής και ποιότητας. Αν και ο ανταγωνισμός μεταξύ των ΜΜΕ δεν είναι υγιείς και το παραεμπόριο είναι φαινόμενο της καθημερινότητας θεωρεί ότι αν γίνουν μεταρρυθμίσεις θα επέλθει η ανάκαμψη.

Κατά την άποψή της το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την κρίση στην Ελλάδα έχει διαθφορά της κυβέρνησης και μια επικείμενη έξοδος από το ευρώ θα επηρέαζε την χώρα αρνητικά. Υποστηρίζει ότι είναι ευχαριστημένη από την κύρια τράπεζα με την οποία συνεργάζεται και ότι σε σχέση με το παρελθόν η σχέση τους έχει μείνει ίδια. Για τον λόγο αυτό οι τυχόν συγχωνεύσεις τραπεζικών ιδρυμάτων δεν θα άλλαζαν την κατάσταση.

Τέλος εκτιμά με απαισιοδοξία ότι ο τζίρος της επιχείρησης θα μειωθεί σταδιακά παρόλες τις περικοπές που έχει κάνει ως τώρα.

Η καταγραφή των αποτελεσμάτων χρήσεως προ φόρων (κέρδη – ζημιές) της επιχείρησης είναι οι εξής:

Οικονομικό έτος	Αποτέλεσμα χρήσης (κέρδη-ζημιές)
2009	17398,64
2010	-14707,39
2011	-12233,32
2012	-32008,58
2013	-16601,14
2014	-21070,20

Κλάδος δραστηριοποίησης: Βιοτεχνία ενδυμάτων «Tamalis»

Ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης, ο οποίος ανήκει στην μέση ηλικία και είναι απόφοιτος λυκείου απασχολεί στην επιχείρησή του επί 22 έτη 0 – 5 άτομα. Ισχύριζεται ότι ο κλάδος του δεν έχει επηρεαστεί τόσο αρνητικά από την οικονομική κρίση.

Κατά τα έτη 2009 – 2014 πρόσπαθησε να διατηρήσει το προσωπικό του και την τιμή των προϊόντων χαμηλή ώστε να μπορεί να κινεί το εμπόρευμά του στην αγορά. Όπως φαίνεται και στις τιμές που έχουμε καταγράψει οι αριθμοί των κερδών είναι όλοι με θετικό πρόσημο, γεγονός που αποδεικνύει ότι τα προϊόντα του απορροφούνται από την αγορά κι η επιχείρησή του εξακολουθεί να έχει αρκετά έσοδα σε σχέση με τις υπόλοιπες μικρομεσαίες επιχειρήσεις εν μέσω οικονομικής κρίσης.

Πιστεύοντας ότι η κρίση θα κρατήσει πάνω από 5 χρόνια ακόμα έχει σκοπό να μειώσει περισσότερο τις τιμές των προϊόντων του για να εξακολουθήσουν οι πελάτες του να βλέπουν θετικά τη σχέση τιμής και ποιότητας. Αν και κατά την άποψή του ο ανταγωνισμός μεταξύ των ΜΜΕ είναι υγιείς και η έλλειψη ρευστότητας είναι φαινόμενο της καθημερινότητας θεωρεί ότι αν γίνουν μεταρρυθμίσεις θα επέλθει η ανάκαμψη.

Σύμφωνα με τα λεγόμενά του επιχειρηματία, το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την κρίση στην Ελλάδα έχει διαθφορά της κυβέρνησης και μια επικείμενη έξοδος από το ευρώ θα επηρέαζε την χώρα αρνητικά. Υποστηρίζει ακόμα ότι δεν είναι και πολύ ευχαριστημένος από την κύρια τράπεζα με την οποία συνεργάζεται και ότι σε σχέση με το παρελθόν η σχέση τους έχει μείνει ίδια. Για τον λόγο αυτό οι τυχόν συγχωνεύσεις τραπεζικών ιδρυμάτων δεν θα άλλαζαν την κατάσταση.

Τέλος εκτιμά με απαισιοδοξία ότι ο τζίρος της επιχείρησης κάποια στιγμή θα αρχίσει να μειώνεται σταδιακά παρόλες τις περικοπές που έχει κάνει ως τώρα εξαιτίας της κακής οικονομικής κατάστασης όλων των πολιτών. Τα οικονομικά τους μέρα με την ημέρα χειροτερεύουν και αρκούνται στην αγορά των βασικών αγαθών όλο και περισσότεροι καταναλωτές.

Η καταγραφή των αποτελεσμάτων χρήσεως προ φόρων (κέρδη – ζημιές) της επιχείρησης είναι οι εξής:

Οικονομικό έτος	Αποτέλεσμα χρήσης (κέρδη-ζημιές)
2009	17642,25
2010	14630,74
2011	15591,20
2012	15049,02
2013	13722,03
2014	12800,00

Κλάδος δραστηριοποίησης: Μεσιτικές υπηρεσίες «ΓΗ και ΥΔΩΡ»

Ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης, ο οποίος ανήκει στην μέση ηλικία και είναι πτυχιούχος ΤΕΙ απασχολεί στην επιχείρησή του επί 28 έτη 0 – 5 άτομα. Ισχύριζεται ότι ο κλάδος του έχει επηρεαστεί αρνητικά από την οικονομική κρίση και ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα του είναι ο αθέμιτος ανταγωνισμός αλλά και η κακή οικονομική κατάσταση της Ελλάδας.

Κατά τα έτη 2009 – 2014 πρόσπαθησε να διατηρήσει το προσωπικό του και την σχέση εμπιστοσύνης καταναλωτή - επιχείρησης. Όλοι γνωρίζουμε ότι πλέον λόγω της οικονομικής στενότητας των πολιτών, κανείς δεν αποφασίζει να αγοράσει μια κατοικία ή κάποιο οικόπεδο - κομμάτι γης. Όσοι από την άλλη πλευρά αποφασίζουν να πωλήσουν αγροτεμάχια, οικόπεδα, οικοδομήματα, ακόμα και αν βάζουν αγγελία μέσω μεσιτικών γραφείων, αδυνατούν να βρουν

αγοραστές. Ο φόβος για το αύριο είναι παντού εμφανής και αυτό το γεγονός το βιώνει αρνητικά μια επιχείρηση που ασχολείται με μεσιτικές υπηρεσίες αφού τα έσοδά της είναι σχεδόν μηδενικά.

Πιστεύοντας ότι η κρίση θα κρατήσει 2-3 χρόνια ακόμα έχει σκοπό να δώσει περισσότερη έμφαση στην ποιότητα - καινοτομία για να εξακολουθήσουν οι πελάτες του να βλέπουν πολύ θετικά τη σχέση τιμής και ποιότητας. Αν και ο ανταγωνισμός μεταξύ των ΜΜΕ είναι υγιής δεν παύει να είναι και ένα φαινόμενο της καθημερινότητας που δυσκολεύει την κατάσταση. Έχει την πεποίθηση όμως, ότι αν γίνουν μεταρρυθμίσεις, θα επέλθει η ανάκαμψη.

Κατά την άποψή του το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την κρίση στην Ελλάδα έχει διαθφορά της κυβέρνησης και μια επικείμενη έξοδος από το ευρώ θα επηρέαζε την χώρα αρνητικά. Υποστηρίζει ότι δεν είναι και τόσο ευχαριστημένος από την κύρια τράπεζα με την οποία συνεργάζεται και ότι σε σχέση με το παρελθόν η σχέση τους έχει γίνει χειρότερη.

Τέλος εκτιμά με απαισιοδοξία ότι ο τζίρος της επιχείρησης θα συνεχίσει να μειώνεται σταδιακά παρόλες τις περικοπές που έχει κάνει ως τώρα. Φοβάται πως κάποια στιγμή στο μέλλον ίσως χρειαστεί να κλείσει την επιχείρησή του, η οποία τα τελευταία έτη δεν του προσφέρει έσοδα παρά μόνο έξοδα.

Η καταγραφή των αποτελεσμάτων χρήσεως προ φόρων (κέρδη – ζημιές) της επιχείρησης είναι οι εξής:

Οικονομικό έτος	Αποτέλεσμα χρήσης (κέρδη-ζημιές)
2009	5786,42
2010	4682,22
2011	959,96
2012	-4477,99
2013	-2735,20
2014	-4550,40

Κλάδος δραστηριοποίησης: Ζαχαροπλαστείο «ΟΑΣΗ»

Ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης, ο οποίος ανήκει στην μέση ηλικία και είναι απόφοιτος λυκείου απασχολεί στην επιχείρησή του επί 16 έτη 6 – 10 άτομα. Ισχύριζεται ότι ο κλάδος του έχει επηρεαστεί αρνητικά από την οικονομική κρίση και ότι κάποια από τα πρόβλημά του είναι η ρευστότητα, η αδυναμία είσπραξης οφειλών, η χρηματοδότηση από τις τράπεζες και το κόστος προσωπικού.

Κατά τα έτη 2009 – 2014 πρόσπαθησε να διατηρήσει το προσωπικό της και την σχέση εμπιστοσύνης καταναλωτή - επιχειρήσεις. Πιστεύοντας ότι η κρίση θα κρατήσει πάνω από 5 χρόνια ακόμα έχει σκοπό να μειώσει περισσότερο τις τιμές των προϊόντων του και να αυξήσει την διαφήμιση της επιχείρησης για να εξακολουθήσουν οι πελάτες του να βλέπουν πολύ θετικά τη σχέση τιμής και

ποιότητας. Αν και ο ανταγωνισμός μεταξύ των ΜΜΕ δεν θεωρεί ότι είναι υγιής και η έλλειψη ρευστότητας είναι φαινόμενο της καθημερινότητας πιστεύει ότι αν γίνουν μεταρρυθμίσεις θα επέλθει η ανάκαμψη.

Κατά την άποψή του το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την κρίση στην Ελλάδα έχει διαθφορά της κυβέρνησης και μια επικείμενη έξοδος από το ευρώ θα επηρέαζε την χώρα αρνητικά. Υποστηρίζει ότι δεν είναι και τόσο ευχαριστημένος από την κύρια τράπεζα με την οποία συνεργάζεται και ότι σε σχέση με το παρελθόν η σχέση τους έχει γίνει χειρότερη. Για τον λόγο αυτό οι τυχόν συγχωνεύσεις τραπεζικών ιδρυμάτων δεν θα άλλαζαν την κατάσταση.

Τέλος εκτιμά με απαισιοδοξία ότι ο τζίρος της επιχείρησης θα μειωθεί σταδιακά παρόλες τις περικοπές που έχει κάνει ως τώρα αφού οι πολίτες-καταναλωτές πλέον δεν αγοράζουν προϊόντα τέτοιου είδους αδυνατώντας να πάρουν ακόμα και τα απολύτως απαραίτητα. Η κατάσταση γίνεται όλο και χειρότερη και τα γλυκά είναι είδος πολυτελείας.

Η καταγραφή των αποτελεσμάτων χρήσεως προ φόρων (κέρδη – ζημιές) της επιχείρησης είναι οι εξής:

Οικονομικό έτος	Αποτέλεσμα χρήσης (κέρδη-ζημιές)
2009	14583,90
2010	14614,41
2011	-17941,55
2012	-5136,33
2013	-2642,90
2014	-4020,51

Κλάδος δραστηριοποίησης: Φαρμακείο Αγίων Αναργύρων

Η ιδιοκτήτρια της επιχείρησης, η οποία ανήκει στην μέση ηλικία και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών απασχολεί στην επιχείρησή της επί 23 έτη 0 – 5 άτομα. Ισχύριζεται ότι ο κλάδος της δεν έχει σχεδόν καθόλου επηρεαστεί από την οικονομική κρίση και ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα της είναι η ρευστότητα και η γραφειοκρατία κράτους (Π.Ε.Δ.Υ.).

Κατά τα έτη 2009 – 2014 πρόσπαθησε να διατηρήσει το προσωπικό της και την εξυπηρέτηση πελατών. Πιστεύοντας ότι η κρίση θα κρατήσει πάνω από 5 χρόνια ακόμα έχει σκοπό να δώσει περισσότερη έμφαση στη αύξηση διαφήμισης για να εξακολουθήσουν οι πελάτες της να βλέπουν πολύ θετικά τη σχέση τιμής και ποιότητας. Αν και ο ανταγωνισμός μεταξύ των ΜΜΕ δεν είναι υγιής και η γραφειοκρατία και η έλλειψη ρευστότητας είναι φαινόμενο της καθημερινότητας θεωρεί ότι αν γίνουν οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις θα επέλθει η ανάκαμψη.

Κατά την άποψή της το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την κρίση στην Ελλάδα έχει διαθφορά της κυβέρνησης και μια επικείμενη έξοδος από το ευρώ θα επηρέαζε την χώρα αρνητικά. Υποστηρίζει ότι είναι ευχαριστημένη από την κύρια τράπεζα με την οποία συνεργάζεται και ότι σε σχέση με το παρελθόν η σχέση τους έχει παραμείνει ίδια. Οι τυχόν συγχωνεύσεις τραπεζικών ιδρυμάτων θεωρεί ότι δεν θα άλλαζαν την κατάσταση.

Τέλος εκτιμά ότι ο τζίρος της επιχείρησης θα μειωθεί σταδιακά παρόλες τις περικοπές και τις προσπάθειες που έχει κάνει ως τώρα αφού όλο και περισσότεροι καταναλωτές αδυνατούν να αγοράσουν ακόμα και φάρμακα τα οποία τους είναι απαραίτητα για να ζήσουν μια υγιή ζωή.

Η καταγραφή των αποτελεσμάτων χρήσεως προ φόρων (κέρδη – ζημιές) της επιχείρησης είναι οι εξής:

Οικονομικό έτος	Αποτέλεσμα χρήσης (κέρδη-ζημιές)
2009	24709,77
2010	33607,17
2011	22746,14
2012	31516,78
2013	15919,16
2014	17381,20

Γενικό συμπέρασμα:

Όπως παρατηρούμε στους παραπάνω πίνακες του δείγματος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, υπάρχει μείωση του αποτελέσματος χρήσης (κέρδη- ζημιές) για την περίοδο 2009 – 2014 στα περισσότερα επαγγέλματα.

Στον κλάδο των μεσιτικών υπηρεσιών βλέπουμε σταδιακή μείωση και επιδείνωση τα τελευταία χρόνια. Αυτό μπορούμε να το εκλάβουμε ως φυσική εξέλιξη της μείωσης της ζήτησης στέγης αλλά και της οικοδομικής δραστηριότητας στην χώρα μας που προέρχεται από το μειωμένο εισόδημα των νοικοκυριών. Οι αρνητικές επιπτώσεις στον τομέα της αγοράς ακινήτων που ξεκίνησαν από τις Η.Π.Α. βλέπουμε να επηρεάζουν και τη χώρα μας. Ένας κλάδος που γνώρισε τεράστια άνθηση μετατράπηκε τελικά σε φούσκα προκαλώντας αρνητικές αλυσιδωτές αντιδράσεις σε μια σειρά από επαγγέλματα. Η πλειοψηφία των πολιτών μετά το ξέσπασμα της κρίσης προφανώς όχι μόνο δεν

αναζητούν νέα στέγη ώστε να ζητήσουν την βοήθεια ενός επαγγελματία μεσίτη, αλλά δυσκολεύονται και να το αποπληρώσουν σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις αδυνατούν να το κάνουν.

Στην Ελλάδα μετά και τις τελευταίες εξελίξεις στην φορολογική πολιτική και την επιβολή του ενιαίου τέλους ηλεκτροδοτούμενων επιφανειών στα ακίνητα βάση των τετραγωνικών μέτρων (Ε.Τ.Η.Δ.Ε.), οι τιμές των κατοικιών και των καταστημάτων επλήγησαν ακόμη πιο πολύ γιατί εκτός από το κόστος απόκτησης ενός ακινήτου πλέον αυξάνεται και το κόστος συντήρησής του λόγω του ότι ο ιδιοκτήτης έχει την αποκλειστική ευθύνη για την καταβολή του εν λόγω φόρου. Βλέπουμε περιπτώσεις κατοικιών που έχουν χάσει και το 50% της αξίας τους. Να σημειωθεί πως η αγορά ακινήτων στην χώρα μας αποτελούσε κατά κάποιο τρόπο μέσο αποταμίευσης – αξιοποίησης των χρημάτων μεγάλης μερίδας πολιτών. Η Ελλάδα σύμφωνα με έρευνες παρουσιάζει υψηλότατο ποσοστό ιδιοκατοίκησης σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης.

Λόγω του μειωμένου εισοδήματος βλέπουμε πως πλήττονται και επαγγέλματα όπως το εμπόριο έτοιμων ενδυμάτων, η βιοτεχνία ενδυμάτων και το εμπόριο ειδών ζαχαροπλαστικής καθώς δεν αποτελούν είδη πρώτης ανάγκης για τα νοικοκυριά. Ο τομέας των υπηρεσιών είναι αυτός που κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό του Α.Ε.Π. της χώρας μας. Οι υπηρεσίες είναι αυτές που τελικά πλήττονται περισσότερο στην παρούσα φάση, καταδεικνύοντας πως η επιτυχία τους είναι άμεσα συνδεδεμένη με το εισόδημα των πολιτών. Κατά το έτος 2014 όχι μόνο δεν παρατηρούμε ανάκαμψη στις παραπάνω επιχειρήσεις αλλά στις πιο πολλές περιπτώσεις η ύφεση μεγαλώνει ακόμα περισσότερο χωρίς να δείχνει κανένα σημάδι υποχώρησης.

Αντίθετα παρατηρούμε πως ο κλάδος των φαρμακείων δεν παρουσιάζει ανάλογη ύφεση ακόμη και τρία χρόνια μετά το ξέσπασμα της κρίσης πράγμα που όπως φαίνεται οφείλεται στην αναγκαιότητα των νοικοκυριών για φαρμακευτική περίθαλψη. Η κάμψη που θα παρουσιάσει ο κλάδος τα επόμενα έτη οφείλεται στην μείωση της συνταγογράφησης αλλά και τις οφειλές του ενιαίου οργανισμού παροχής υπηρεσιών υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.- Π.Ε.Δ.Υ.) προς τους επαγγελματίες φαρμακοποιούς.

Βλέπουμε λοιπόν συμπερασματικά πως μια οικονομία, που στηρίζεται στην υψηλή κατανάλωση και σε σταθερά εισοδήματα, ευνοεί πάρα πολλές επιχειρήσεις. Τυχόν χρηματοοικονομικές κρίσεις, μειώσεις εισοδημάτων φόβος και ανασφαλές κλίμα μπορούν να οδηγήσουν σε χρεοκοπία πλήθος επαγγελματιών το οποίο επιφέρει με τη σειρά του αύξηση του αριθμού των ανέργων, ύφεση, μείωση των εσόδων του κράτους από τους καταβαλλόμενους φόρους των επιχειρήσεων.

Με την πρόσβαση στην χρηματοδότηση να είναι κατά πολύ μειωμένη, η ανάκαμψη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι εξαιρετικά δύσκολη. Αν συμπεριλάβουμε και την αστάθεια του φορολογικού συστήματος σε συνδυασμό με τους υψηλούς συντελεστές φορολόγησης και τα υψηλά πρόστιμα, την αύξηση της τιμής των διοδίων, του ειδικού φόρου στα καύσιμα αλλά πλέον και στα ακίνητα, το κλείσιμο πολλών από αυτές δεν θα πάρει τη θέση της ανάκαμψης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Παρακάτω ακολουθεί ανάλυση των απαντήσεων, σε ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από ορισμένο αριθμό ιδιοκτητών Ελληνικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.

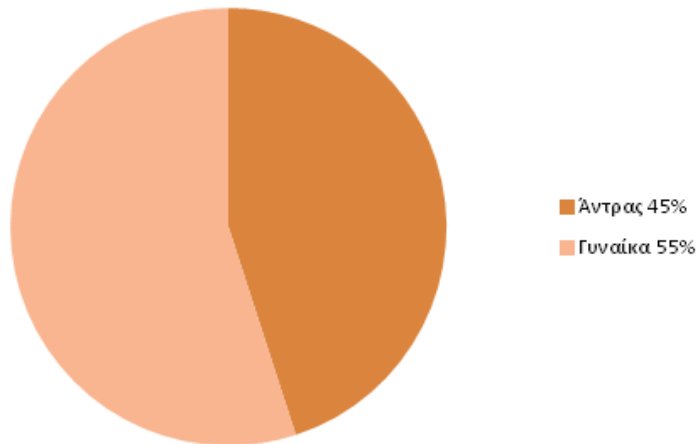
Σκοπός της έρευνας είναι να αποτυπωθεί η άποψη των επαγγελματιών μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την χρηματοοικονομική κρίση, τα επιμέρους προβλήματα που αντιμετωπίζουν και ακόμα το πώς κρίνουν καποιες ενδεχόμενες διαρθρωτικές αλλαγές και πολλά άλλα σημαντικά θέματα.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα είναι ερωτηματολόγια σε έντυπη μορφή, τα οποία συμπληρώθηκαν και απαντήθηκαν από τους ιδιοκτήτες των Μ.Μ.Ε.

Η μορφή των ερωτημάτων είναι πολλαπλής επιλογής διότι απαιτείται λιγότερος χρόνος από τους επαγγελματίες για την απάντησή τους καθώς και δύο ανάπτυξης των προσωπικών τους απόψεων για το θέμα της οικονομικής κρίσης. Η ηλικία, το φύλο και το μορφωτικό επίπεδο ποικίλουν.

ΕΡΩΤΗΜΑ 1^ο :

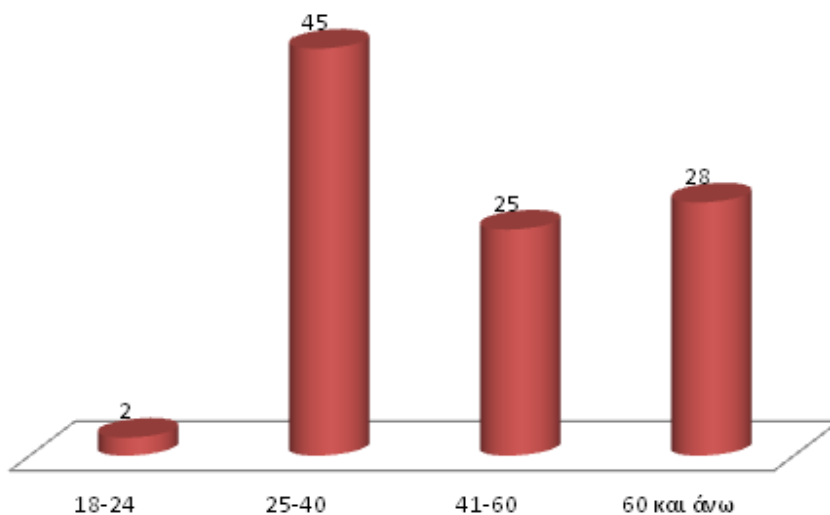
Το φύλο σας είναι:

Όπως βλέπουμε στο πρώτο γράφημα που απεικονίζει το φύλο των ερωτηθέντων, υπερέχουν οι γυναίκες (55%) έναντι των ανδρών (45%). Η διαφορά δεν είναι μεγάλη και μπορούμε να πούμε ότι στο δείγμα μας συμμετείχαν αρκετοί επαγγελματίες και των δύο φύλων.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2^ο :

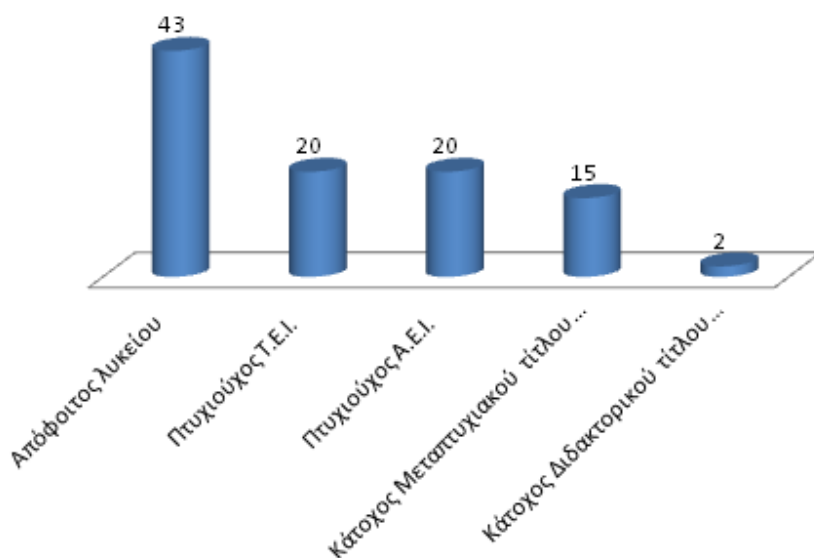
Η ηλικία σας είναι:

Στο δεύτερο κατά σειρά γράφημα απεικονίζεται στις ράβδους η ηλικιακή κατανομή των ερωτηθέντων και στην συντριπτική της πλειοψηφία κυμαίνεται από 25 μέχρι 40 ετών. Σε όλο το δείγμα δεν υπήρξαν πολλοί ιδιοκτήτες επιχειρήσεων κάτω των 25 ενώ ελάχιστοι είναι οι ερωτηθέντες άνω των 41 ετών.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3^ο :

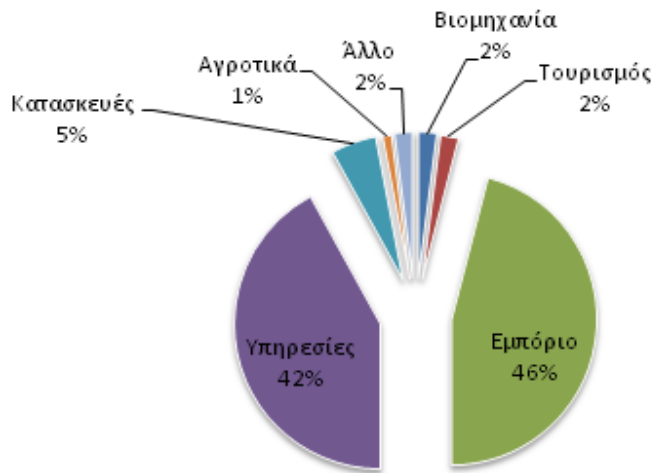
Το μορφωτικό σας επίπεδο είναι:

Οι ερωτηθέντες καλύπτουν όλο το φάσμα της εκπαίδευσης με την πλειοψηφία να είναι απόφοιτοι λυκείου και μάλιστα σε μεγάλο ποσοστό (43%). Οι πτυχιούχοι Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι ισοβαθούν με ποσοστό 20% και ακολουθούν οι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (15%). Ένας ιδιοκτήτης μικρομεσαίας επιχείρησης είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος και αντιστοιχεί στο 2% του δείγματος.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4^ο :

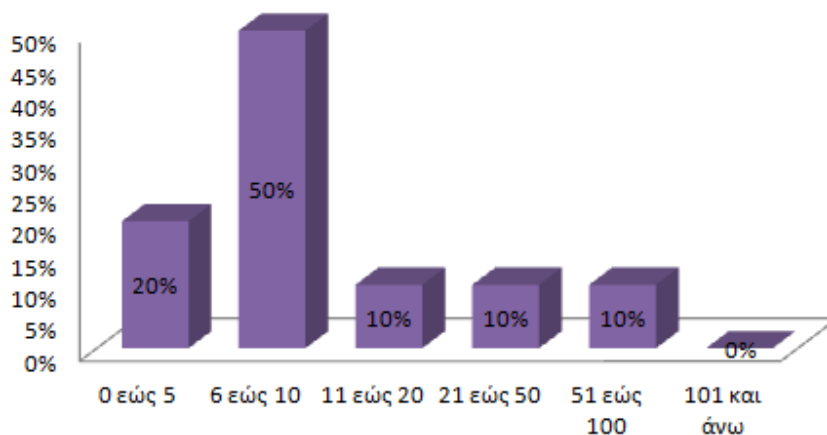
Σε ποιον τομέα παραγωγής εντάσσεται η επιχείρησή σας:

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απασχολούνται στο εμπόριο και την παροχή υπηρεσιών με τις κατασκευές, την βιομηχανία, τον τουρισμό και τα αγροτικά να ακολουθούν με μικρά ποσοστά (5%, 2% και 1% αντίστοιχα).

ΕΡΩΤΗΜΑ 5^ο :

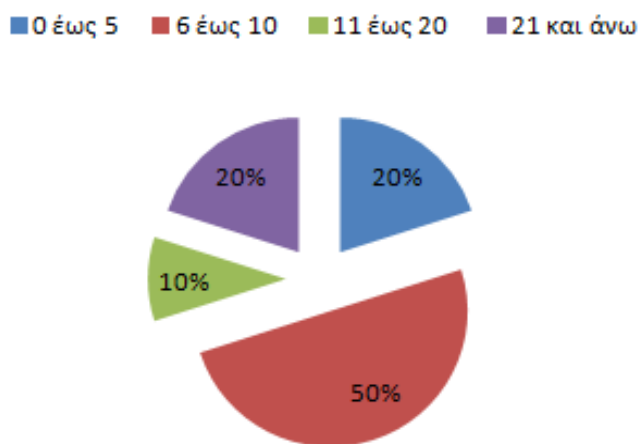
Πόσα άτομα εργάζονται στην εταιρία σας με πλήρη ή μερική απασχόληση:

Όπως παρατηρούμε παραπάνω, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων επιχειρηματιών απασχολεί από έξι μέχρι δέκα εργαζόμενους εντάσσοντας τις παραπάνω επιχειρήσεις στις μικρές. Αξιοσημείωτο είναι πως πολλές από τις επιχειρήσεις που απασχολούν 6-10 άτομα πριν μερικά χρόνια, τώρα απασχολούν κάτω από πέντε επιβεβαιώνοντας τα ποσοστά της ανεργίας στην χώρα μας.

ΕΡΩΤΗΜΑ 6^ο :

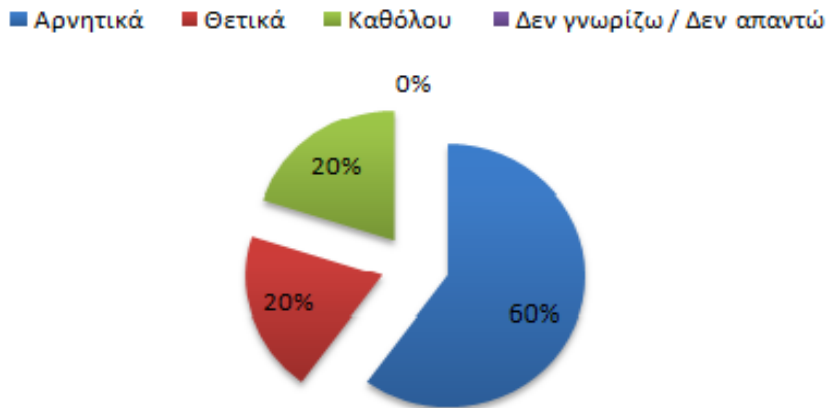
Πόσα χρόνια λειτουργεί η επιχείρησή σας:

Οι περισσότερες επιχειρήσεις του δείγματος (50%) λειτουργούν από 6 έως 10 χρόνια, γεγονός που αποδεικνύει πως πριν μια δεκαετία πολλοί ήταν εκείνοι που ήθελαν να εξελιχθούν δημιουργώντας μια δική τους επιχείρηση, τη στιγμή που η αγορά και τα οικονομικά τους, τους το επέτρεπαν. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις λειτουργούν πάνω από 11 χρόνια και μόλις το 10% εδώ και 21 έτη.

ΕΡΩΤΗΜΑ 7^ο :

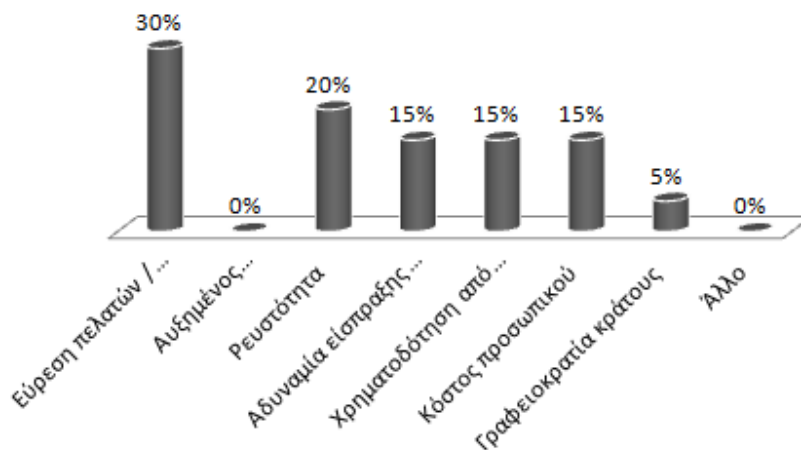
Ο κλάδος σας έχει επηρεαστεί από την οικονομική κρίση:

Το 60% των ερωτηθέντων δήλωσε πως έχει επηρεαστεί αρνητικά από την χρηματοοικονομική κρίση. Από 20% λαμβάνουν όσοι απάντησαν πως επηρεάστηκαν θετικά ή καθόλου, ενώ κανένας δεν επέλεξε να μην απαντήσει. Το παραπάνω γράφημα δεν μας εκπλήσει καθώς αρνητικές επιπτώσεις της χρηματοοικονομικής κρίσης γίνονται πολύ εύκολα αντιληπτές από τον καθένα μας. Από όσους απάντησαν πως επηρεάστηκαν θετικά δύο ασχολούνται με το εμπόριο ενώ ένας με υπηρεσίες, ενώ όσοι απάντησαν καθόλου δραστηροποιούνται όλοι στον τομέα των υπηρεσιών.

ΕΡΩΤΗΜΑ 8^ο :

Ποιο είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζετε τα τελευταία 5 χρόνια:

Οι περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν πως αντιμετωπίζουν το μεγαλύτερο πρόβλημα (30%) στην εύρεση πελατών. Το 20% απάντησε πως αντιμετωπίζουν πρόβλημα στην ρευστότητα, το 15% έχουν στην αδυναμία είσπραξης πωλήσεων, στην χρηματοδότηση από τις τράπεζες και στο κόστος προσωπικού. Επίσης 5% απάντησαν στην γραφειοκρατία κράτους, ενώ κανείς δεν δήλωσε ανταγωνισμό.

Όσον αφορά την εύρεση πελατών αντιλαμβανόμαστε ότι η χρηματοοικονομική κρίση αναγκάζει ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις να αναζητούν νέους πελάτες για την επιβίωση τους και για να καλύψουν όσους αδυνατούν πλέον να καταναλώσουν ή να καταβάλουν τις οφειλές τους.

Ο ανταγωνισμός δεν είναι πολύ ισχυρός όπως βλέπουμε να απαντούν οι περισσότερες επιχειρήσεις.

Με το πρόβλημα της ρευστότητας βλέπουμε πως έρχονται αντιμέτωπες σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό αρκετές επιχειρήσεις.

Στο παραπάνω γράφημα βλέπουμε το πως έχει επιδράσει ένα πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις για την επιβίωση τους, αυτό της έγκαιρης είσπραξης των οφειλών. Ορισμένες επιχειρήσεις του δείγματος δηλώνουν πως δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα στην είσπραξη των οφειλών και είναι αυτές που δραστηροποιούνται επί το πλείστον στον χώρο της εστίασης όπου οι πληρωμές των πελατών είναι άμεσες.

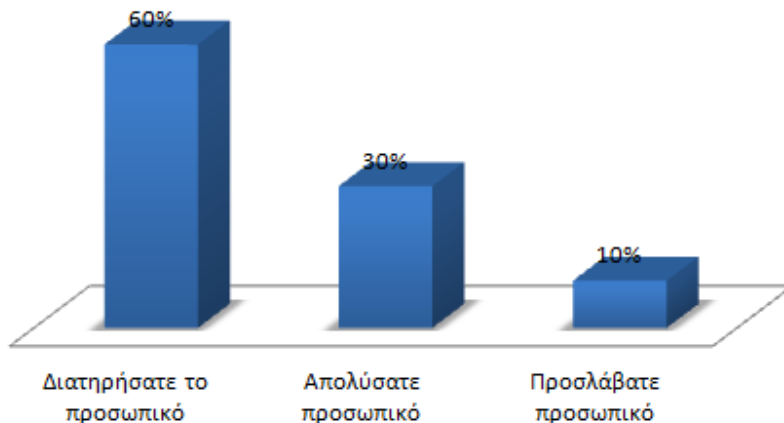
Ένα 15% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι έχει δυσκολία στην χρηματοδότηση από μεριάς τραπεζών, γεγονός που δείχνει την αποστασιοποίηση του τραπεζικού συστήματος από τις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε μια δύσκολη περίοδο που αυτό δεν θα έπρεπε καθόλου να συμβαίνει.

Το 15% του δείγματος αντιμετωπίζει σε ένα βαθμό το πρόβλημα του κόστους του προσωπικού της. Οι ερωτηθέντες που απάντησαν σε αρκετές περιπτώσεις δεν απασχολούν πλέον προσωπικό.

Η γραφειοκρατία φαίνεται να ταλαιπωρεί σχεδόν όλες τις επιχειρήσεις του δείγματος και στις μισές μάλιστα σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

ΕΡΩΤΗΜΑ 9^ο :

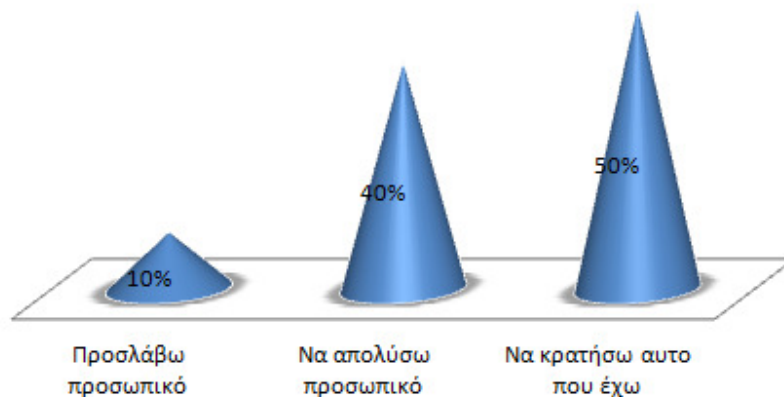
Κατά τα έτη 2009-2014 πως κινηθήκατε με το προσωπικό σας:

Παρόλη την οικονομική κρίση που περνάει η Χώρα τα τελευταία έξι χρόνια, τα αρνητικά ποσοστά που παρουσιάζονται για τις επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου και την συρρίκνωση που έχουν υποστεί, πολύ λιγότερες από τις μισές επιχειρήσεις (30%) προέβησαν σε μείωση προσωπικού, κοντά στα ίδια επίπεδα μειωμένα βέβαια κινήθηκαν και οι επιχειρήσεις σε νέες προσλήψεις. Παρατηρούμε λοιπόν ότι δεν υπήρχαν μεγάλες αλλαγές στη διάρθρωση των επιχειρήσεων καθώς παραπάνω από τις μισές (60%) έχουν διατηρήσει τον ίδιο αριθμό προσωπικού.

ΕΡΩΤΗΜΑ 10^ο :

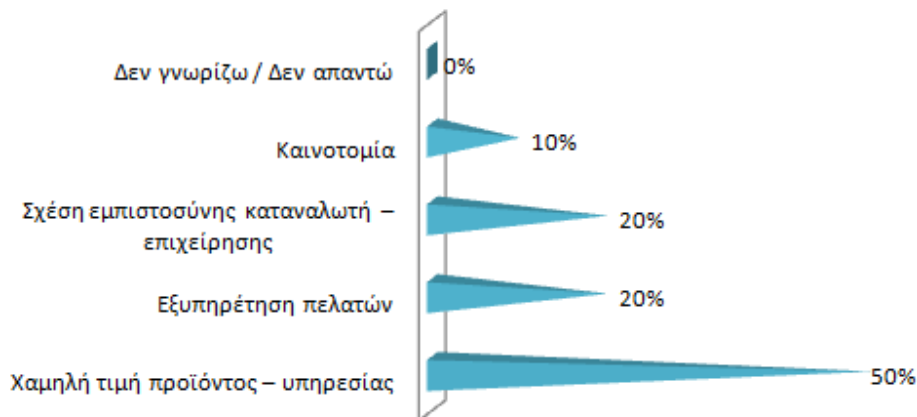
Για το επόμενο διάστημα σκέφτεστε να:

Οι μισοί από τους ερωτηθέντες επιχειρηματίες δήλωσαν ότι θα διατηρήσουν το προσωπικό τους ως έχει με μεσαίο ποσοστό το 50% του συνολικού. Όπως αντιλαμβανόμαστε όμως οι επιχειρήσεις κρατούν όπως έχει το προσωπικό τους προχωρώντας λογικά σε περικοπές μισθών, αλλαγή των συμβάσεων εργασίας (από πλήρους απασχόλησης σε μερικής) ή και ακόμη μείωση της ώρας εργασίας. Μόλις το 10% απάντησαν ότι θα προβούν σε νέα πρόσληψη προσωπικού και τέλος ένα 40% δήλωσαν ότι θα προβούν σε απόλυση προσωπικού επικαλούμενοι την οικονομική κρίση και την έλλειψη ρευστότητας.

ΕΡΩΤΗΜΑ 11^ο :

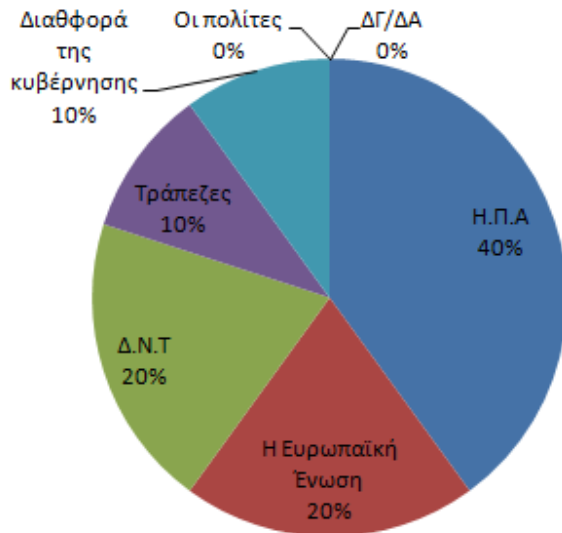
Σε ποιον τομέα θα δίνετε περισσότερη έμφαση για μελλοντική ανάκαμψη:

Όπως παρατηρούμε οι περισσότεροι ιδιοκτήτες, με ποσοστό 50% ισχυρίζονται πως για να ανακάμψει η επιχείρησή τους εν μέσω οικονομικής κρίσης σκοπεύουν να χαμηλώσουν την τιμή των εμπορεύσιμων προϊόντων τους ή των υπηρεσιών τους. Ισοβαθμεί η άποψη της εξυπηρέτησης πελατών με ποσοστό 20% με τη σύσφυξη των σχέσεών τους με τους πελάτες - καταναλωτές. Ελάχιστοι είναι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η καινοτομία είναι εκείνη που θα τους βοηθήσει να ανακάμψουν.

ΕΡΩΤΗΜΑ 12^ο :

Ποιος έχει το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την κρίση:

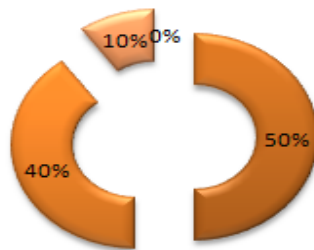

Στο συγκεκριμένο ερώτημα οι απόψεις των ερωτηθέντων είναι ποικίλες και αυτό προφανώς συμβαίνει γιατί όλοι εκτός των πολιτών έχουν μερίδιο ευθύνης για την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης σε παγκόσμιο επίπεδο. Το 40% ισχυρίζεται ότι υπαίτιος είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής εφόσον από εκεί ξεκίνησε το φαινόμενο, ενώ το 20% πιστεύει πως φταίει και η Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία δεν έκανε κάτι να σταματήσει την επιρροή της κρίσης στα εδάφη της. Ένα άλλο 20% δηλώνει πως ευθύνεται το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο που δεν βοήθησε οικονομικά τα αδύναμα κράτη. Τέλος με ποσοστό 10% οι επιχειρηματίες πιστεύουν ότι αρνητικός ήταν και ο ρόλος των τραπεζών αλλά και η διαφθορά της ελληνικής κυβέρνησης.

ΕΡΩΤΗΜΑ 13^ο :

Ποια η γνώμη σας για την ποιότητα προϊόντων – υπηρεσιών των Ελληνικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων;

■ Πολύ καλή ■ Αρκετά καλή ■ Ελάχιστα καλή ■ Καθόλου καλή

Είναι γεγονός πως οι περισσότεροι Έλληνες ερωτηθέντες κατά πλειοψηφία, πιστεύουν ότι η ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι πολύ καλή ή αρκετά καλή (με ποσοστό 50% και 40% αντίστοιχα). Φαίνονται απόλυτα ευχαριστημένοι με τις επιλογές τους, αφού προφανώς κάνουν ότι μπορούν για να αφήσουν ικανοποιημένο τον καταναλωτή. Κανένας δεν πιστεύει ότι η ποιότητα δεν είναι καθόλου καλή ενώ ένα ποσοστό 10% τη θεωρεί πάλι ελάχιστα καλή.

ΕΡΩΤΗΜΑ 14^ο :

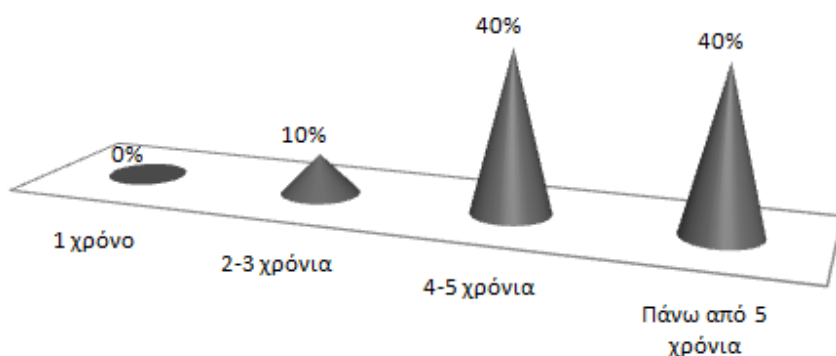
Θεωρείτε ότι μια επικείμενη έξοδος από το Ευρώ θα επηρέαζε τη χώρα:

Στη συγκεκριμένη ερώτηση ένα μεγάλο ποσοστό και μάλιστα το 70% των επιχειρηματιών θεωρούν πως μια επικείμενη έξοδος από το Ευρώ θα επηρέαζε τη χώρα μας αρνητικά. Το γεγονός αυτό επομένως θα είχε τεράστιο αντίκτυπο στα έσοδα αλλά και στα πάγια έξοδα των επιχειρήσεων του εσωτερικού. Η κατάσταση θα γινόταν περίπλοκη και οι καταναλωτές θα φοβόντουσαν ή ακόμα θα αδυνατούσαν να έχουν αγοραστική δύναμη. Το 20% των ερωτηθέντων δηλώνει πως δεν γνωρίζει τι θα επακολουθούσε ενώ ένα 10% μόνο βλέπει θετικά μια έξοδο από το ευρωπαϊκό νόμισμα.

ΕΡΩΤΗΜΑ 15^ο :

Κατά το τρέχον έτος του 2015 πόσο πιστεύετε ότι θα διαρκέσει ακόμα η κρίση στις Ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:

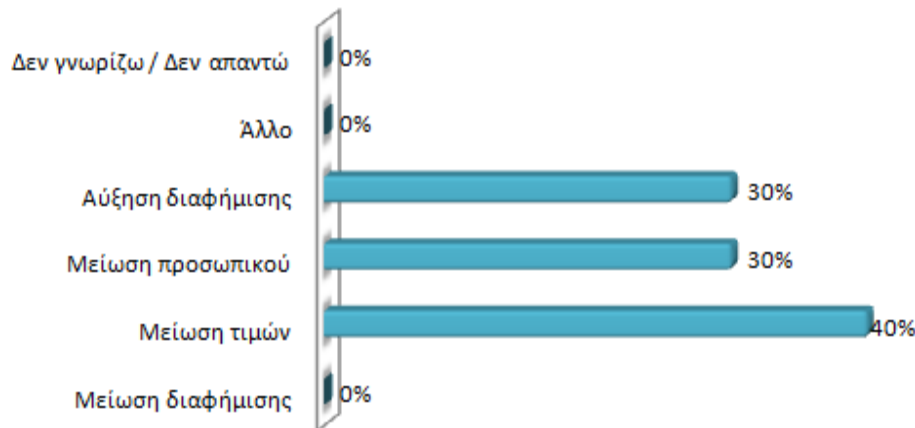

Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες πιστεύουν πως η οικονομική κρίση που μαστιάζει τη χώρα μας θα διαρκέσει από 4 έως 5 χρόνια ή περισσότερα από 5 χρόνια (ισοβαθμούν και οι δυο απόψεις με ποσοστό 40%). Όπως αντιλαμβανόμαστε οι αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης θα καθυστερήσουν πολύ

να εξαλειφθούν εντελώς από την ελληνική αγορά και οι επιχειρήσεις επίσης θα αργήσουν να ανακάμψουν λόγω της αδυναμίας του Έλληνα καταναλωτή να ξοδεύει αλόγιστα χρήματα στην αγορά.

ΕΡΩΤΗΜΑ 16^ο :

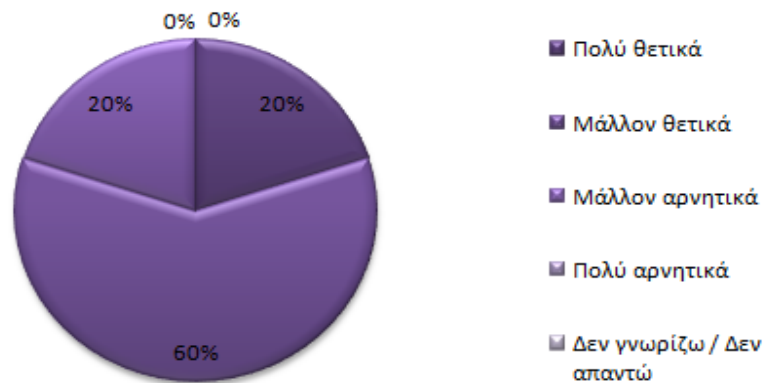
Σε ποιο από τα παρακάτω δώσατε περισσότερη έμφαση προκειμένου να αντιμετωπίσετε τα προβλήματα της κρίσης:

Οι πιο πολλές επιχειρήσεις (το 40%) προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα σοβαρά προβλήματα που επέφερε η οικονομική κρίση στον ελλαδικό χώρο έδωσαν έμφαση στη μείωση των τιμών τους ή των υπηρεσιών τους. Κάποιες άλλες μείωσαν το προσωπικό τους ή βρήκαν ως λύση την αύξηση της διαφήμισής τους με ποσοστό 30% και 30% αντίστοιχα. Κανείς δεν επέλεξε να μειώσει τη διαφήμιση της επιχείρησής του σε μία εποχή που όλα χρειάζονται πολλά χρήματα για να πετύχουν.

ΕΡΩΤΗΜΑ 17^ο :

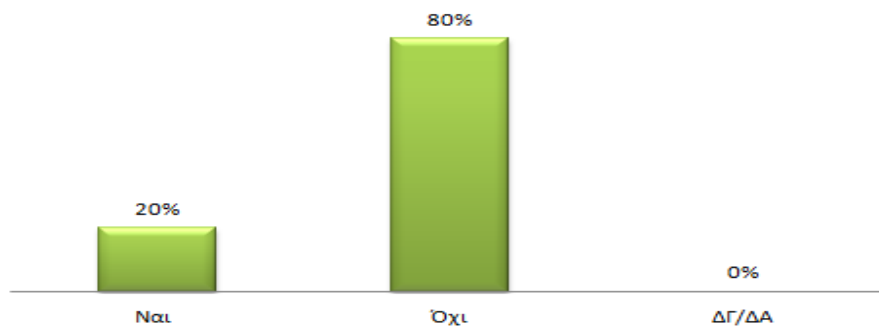
Πιστεύετε ότι οι καταναλωτές από την σχέση τιμής – ποιότητας βλέπουν τις Ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:

Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό, δηλαδή το 60% των επιχειρηματιών ισχυρίζεται ότι οι καταναλωτές από τη δική τους μεριά βλέπουν πολύ θετικά τη σχέση τιμής και ποιότητας των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ισοβαθμούν όμως με ποσοστό 20% εκείνοι που θεωρούν ότι το καταναλωτικό κοινό έχει προφανώς θετικές εντυπώσεις από τις τιμές και την ποιότητα που τους προσφέρεται αλλά και αυτοί που πιστεύουν πως βλέπουν μάλλον αρνητική τη σχέση αυτή. Αυτό ίσως συμβαίνει γιατί κάποιοι ιδιοκτήτες έχουν κρατήσει σε αυξημένες τιμές για την εποχή τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους, ή έχουν μειώσει τις τιμές μειώνοντας παράλληλα και την ποιότητα για να εξομαλύνουν την κατάσταση.

ΕΡΩΤΗΜΑ 18^ο :

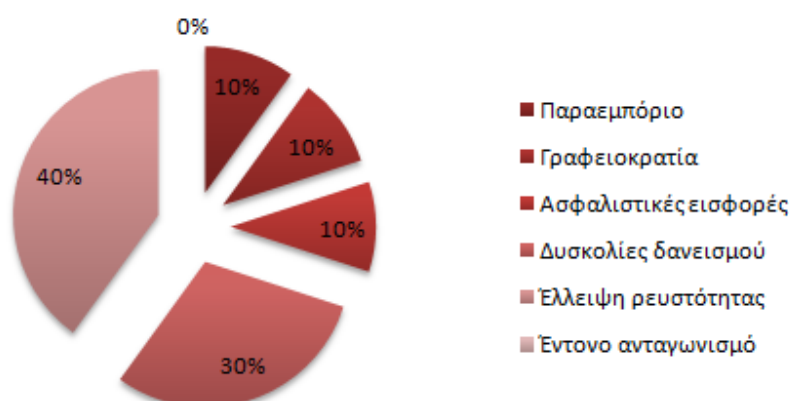
Ο ανταγωνισμός μεταξύ των Ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι υγιής:

Με ποσοστό 80% υπερिशύει η άποψη πως ο ανταγωνισμός μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων δεν είναι υγιής. Αντίθετα ένα 20% πιστεύει ότι είναι θεμιτός. Αυτό συμβαίνει προφανώς γιατί ο κάθε ιδιοκτήτης με όποια μέσα διαθέτει και με όσα μπορεί να διανοηθεί, υλοποιεί τα δικά του σχέδια για να καταφέρει να διατηρήσει το αγοραστικό του κοινό στα επίπεδα που επιθυμεί και να ελιχθεί αυτήν την δύσκολη οικονομικά περίοδο.

ΕΡΩΤΗΜΑ 19^ο :

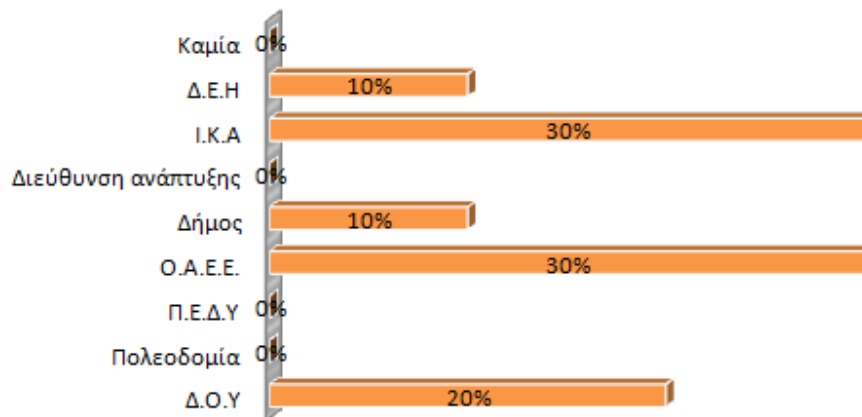
Από τα προβλήματα που θα σας αναφέρω πείτε μου ποιο απ' όλα σας απασχολεί περισσότερο στην καθημερινότητά σας:

Οι εμπορικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας (σε ποσοστό 30%). Η «στάση πληρωμών» αποτελεί πλέον ένα πραγματικό ενδεχόμενο αφού οι περισσότερες εμπορικές επιχειρήσεις αδυνατούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Διακρίνουμε ωστόσο πως ένα μεγάλο ποσοστό θεωρούν τον ανταγωνισμό μέρος της καθημερινότητας τους και τον εντάσσουν σ' αυτήν κατά (40%) γεγονός που δείχνει ότι παρόλο την οικονομική κρίση που πλήττει την αγορά της Ελλάδας, οι καταστηματαρχές ακολουθούν τις εξελίξεις στον κλάδο τους, εξελίσσονται και γίνονται πιο ανταγωνιστικοί προκειμένου να προσελκύσουν το αγοραστικό κοινό, προσελκύοντας το κοινό τους άλλοτε με καλύτερες τιμές και άλλοτε με 10ήμερες προσφορές διάσπαρτες κατά την διάρκεια του έτους. Οι ασφαλιστικές εισφορές είναι ένας ακόμη παράγοντας που απασχολεί τους καταστηματαρχές καθώς είναι συνυφασμένο με την έλλειψη ρευστότητας. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το 10% των ερωτηθέντων αντιμετωπίζει πρόβλημα με το παραεμπόριο που τα τελευταία χρόνια ανθίζει καθώς πολύ καταναλωτές στρέφονται σε προϊόντα παράνομα προκειμένου να μειώσουν τα έξοδα τους. Η γραφειοκρατία είναι ένας παράγοντας που απασχολούσε πάντα τις ελληνικές επιχειρήσεις, έτσι δεν εκπλήσσει το ποσοστό της τάξεως του 10% και η "δυσκολία δανεισμού" με 10%. Οι επαγγελματίες προκειμένου να δανειστούν λεφτά όλο και περισσότεροι στρέφονται πλέον προς συγγενικά πρόσωπα και άτομα του φιλικού περιβάλλοντος συνέπεια της οικονομικής κατάστασης που επικρατεί ευρύτερα σε όλη την Ελλάδα καθώς οι τράπεζες πλέον δεν δίνουν δάνεια και δεν ενισχύουν τους μικροεπιχειρηματίες με επενδυτικά προγράμματα.

ΕΡΩΤΗΜΑ 20^ο :

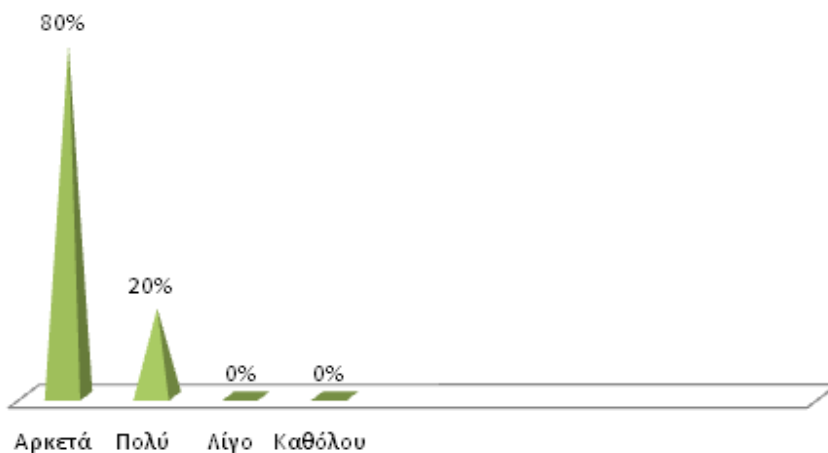
Με ποια από τις παρακάτω υπηρεσίες αντιμετωπίζετε τα περισσότερα προβλήματα:

Τα περισσότερα προβλήματα τα αντιμετωπίζει με τον Ο.Α.Ε.Ε. και το Ι.Κ.Α., δήλωσε το 30% του δείγματος. Ακολουθεί η Δ.Ο.Υ. (20%), ο Δήμος (10%) και η Δ.Ε.Η. (10%). Κανένας από τους ερωτηθέντες δεν δήλωσε την Πολεοδομία, το Π.Ε.Δ.Υ. και τη Δ/ση ανάπτυξης. Συμπεραίνουμε λοιπόν πως τα περισσότερα έξοδα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αφορούν τα ταμεία ασφάλισης των ιδιοκτητών αλλά και των υπαλλήλων τους καθώς και την εφορία. Τα έσοδά τους όντας λιγοστά δεν τους αρκούν να αποπληρώσουν τις πάγιες υποχρεώσεις τους και τις εισφορές τους στις διάφορες υπηρεσίες, οι οποίες παρά την κρίση αποζητούν όλο και περισσότερα από τις επιχειρήσεις χωρίς να αντιλαμβάνονται την δύσκολη κατάσταση που εκείνες έχουν переίλθει.

ΕΡΩΤΗΜΑ 21^ο :

Πόσο σημαντικά θεωρείτε την ποιότητα προϊόντος / υπηρεσίας, την εκπαίδευση προσωπικού, τη διαφήμιση, την πρόσβαση στη χρηματοδότηση και την τύχη για την επιτυχία μιας επιχείρησης:

Το 80% του δείγματος απάντησε πως θεωρεί πάρα πολύ σημαντική την ποιότητα του προϊόντος ή της υπηρεσίας που προσφέρεται. Εδώ δεν υπήρξαν απαντήσεις στην κατηγορία «καθόλου» και «πολύ λίγο».

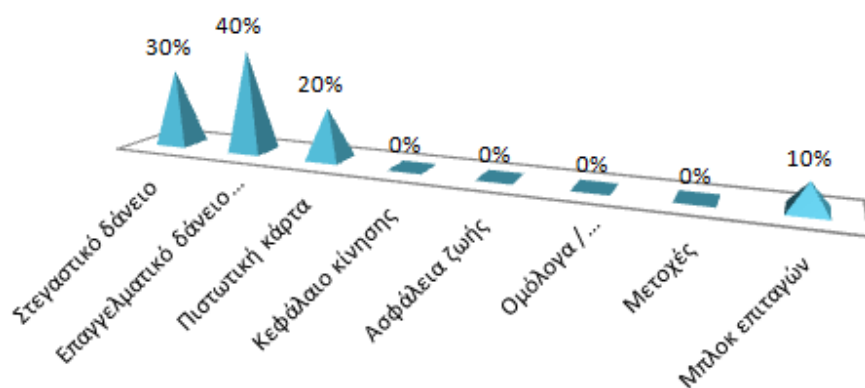
Πολλοί επαγγελματίες απάντησαν πως η εκπαίδευση του προσωπικού είναι πολύ σημαντικός παράγοντας για την επιτυχία μιας επιχείρησης και συμπεραίνουμε πως επενδύουν σε αυτόν τον τομέα. Η διαφήμιση είναι ένας πάρα πολύ σημαντικός παράγοντας για το μέλλον της κάθε επιχείρησης ώστε το αγοραστικό κοινό να γνωρίζει συνεχώς την τιμή και την ποιότητα του προϊόντος.

Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση θεωρείται επίσης εξίσου σημαντική από όλες τις επιχειρήσεις του δείγματος αφού ζούμε σε μια εποχή που δεν υπάρχει ρευστότητα από τους καταναλωτές και ο κάθε ιδιοκτήτης δεν καταφέρνει έτσι να

αποπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Πρέπει τότε κάποιος να τον χρηματοδοτήσει για όσο διάστημα χρειαστεί και έτσι δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος. Τέλος η τύχη βοηθάει αρκετά τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες όπως πιστεύουν οι ίδιοι στην επιτυχία τους.

ΕΡΩΤΗΜΑ 22^ο :

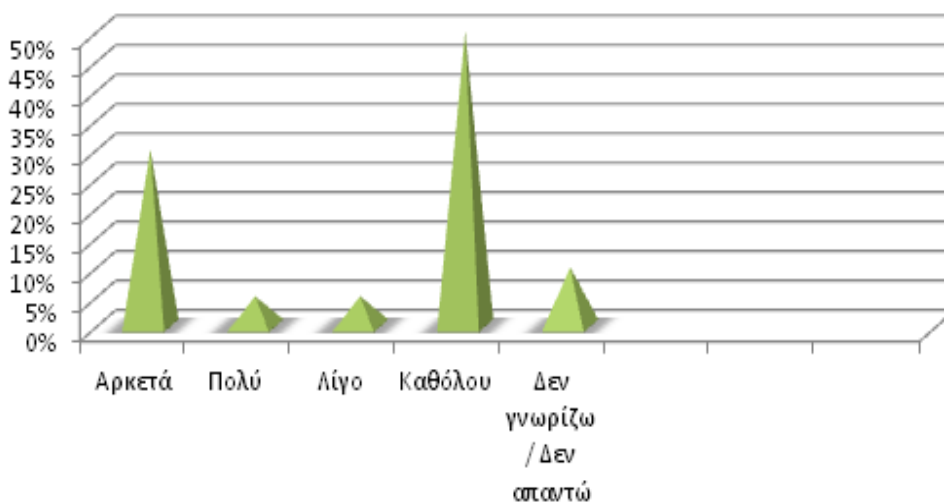
Τι είδους τραπεζικό προϊόν έχετε από αυτά που θα σας αναφέρω:

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες ιδιοκτήτες έχουν επαγγελματικό δάνειο με ποσοστό 40%, ενώ άλλοι στεγαστικό δάνειο (30%) για την επιχείρησή τους ή για την οικεία τους. Κάποιοι από αυτούς έχουν πιστωτική κάρτα (20%) και μπλοκ επιταγών (το 10% του δείγματος). Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν ότι τα έξοδα της επιχείρησης αυξάνονται όλο και περισσότερο αφού τα συγκεκριμένα τραπεζικά προϊόντα αποζητούν και την άμεση αποπληρωμή τους την στιγμή που τα έσοδά της είναι πενιχρά. Ο κάθε ιδιοκτήτης είναι δύσκολο να ανταπεξέλθει σε μια τέτοια οικονομική κατάσταση.

ΕΡΩΤΗΜΑ 23^ο :

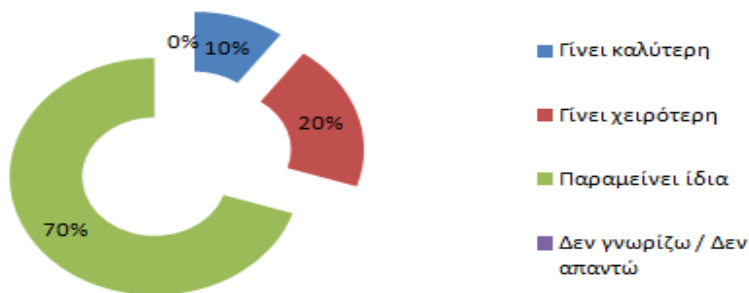
Πόσο ευχαριστημένος είστε από την κύρια τράπεζα που συνεργάζεστε:

Κοντά στο 50% των ερωτηθέντων δεν είναι καθόλου ευχαριστημένοι με την κύρια τράπεζα που συνεργάζονται και διατηρούν οικονομικές συναλλαγές για το καλό της επιχείρησής τους. Γεγονός που δείχνει ότι το τραπεζικό σύστημα επιβάλλει σκληρούς όρους σε αυτές χωρίς να αναλογίζεται τις αρνητικές επιπτώσεις που τους προκαλεί. Λίγο πιο πάνω από το 25% πιστεύει ότι η σχέση του με την κύρια τράπεζα είναι αρκετά καλή οπότε οι όροι και οι προϋποθέσεις αναμεσά τους θα είναι αρκετά ευνοϊκοί για την μεριά της επιχείρησης.

ΕΡΩΤΗΜΑ 24^ο :

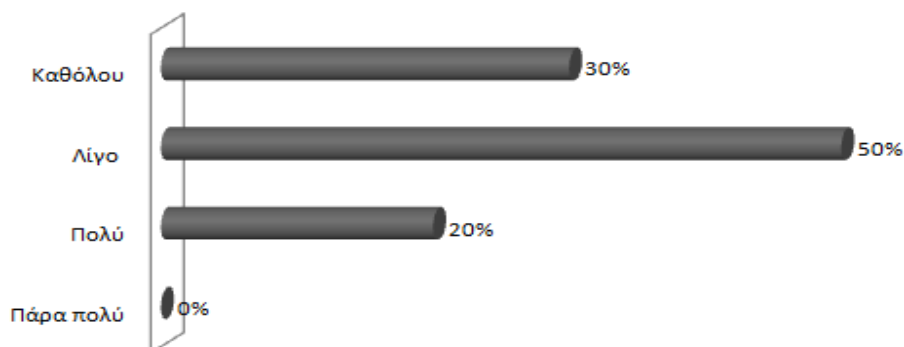
Σε σχέση με το παρελθόν, θα λέγατε πως η σχέση με την τράπεζα σας έχει:

Σχεδόν όλοι οι ιδιοκτήτες και ειδικότερα το 70% δηλώνουν ότι η σχέση της επιχείρησής τους με την τράπεζά τους έχει παραμείνει η ίδια από τα περασμένα έτη έως τώρα. Δεν έχει τροποποιηθεί κάτι στη μεταξύ τους σύμβαση και δεν έχουν οι επιχειρήσεις που χρωστούν κάποια οικονομική ελάφρυνση στο χρέος τους προς αυτές ένεκεν της περιόδου της οικονομικής κρίσης που διανύουμε.

ΕΡΩΤΗΜΑ 25^ο :

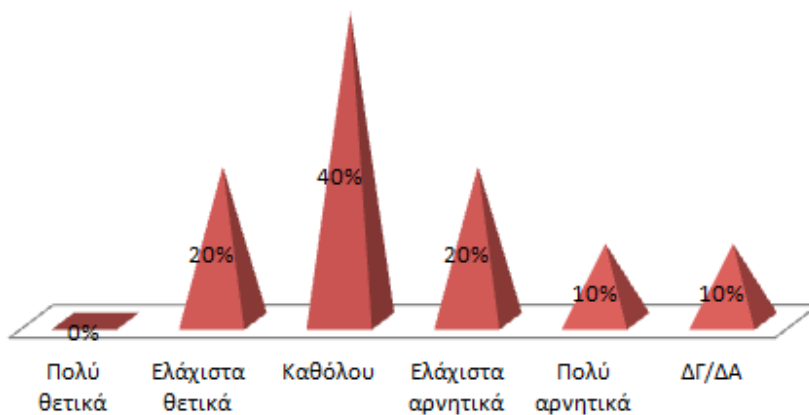
Το τραπεζικό σύστημα έχει στηρίξει τις Ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις στο πέρασμα των ετών:

Οι μισοί ερωτηθέντες πιστεύουν ότι το τραπεζικό σύστημα έχει στηρίξει λίγο τις Ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ το 30% απαντά πως δεν τις έχει στηρίξει καθόλου. Αυτό που μένει σαν εικόνα όμως στους επιχειρηματίες είναι τα γεγονότα που συνέβησαν όσον αφορά τις αναγκαστικές εισπράξεις των οφειλών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, δηλαδή μια κακή γνώμη στον χώρο των εμπόρων και των επαγγελματιών.

ΕΡΩΤΗΜΑ 26^ο :

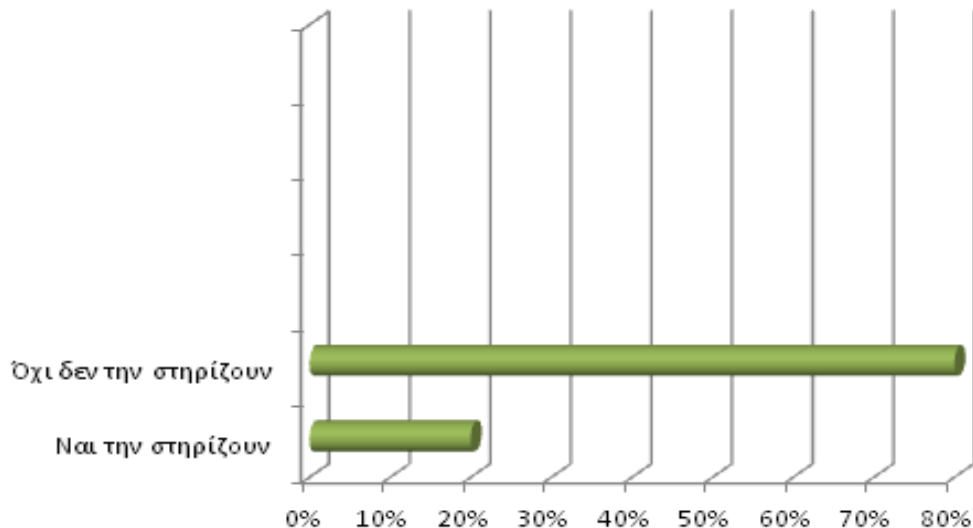
Οι τυχόν συγχωνεύσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων πιστεύετε πως θα επηρεάσουν την επιχείρησή σας:

Το 40% του δείγματός μας θεωρούν πως οι τυχόν συγχωνεύσεις τραπεζών δεν θα επηρεάσουν καθόλου τις επιχειρήσεις τους. Ελάχιστα θετικά και ελάχιστα αρνητικά απάντησε το 20%.

ΕΡΩΤΗΜΑ 27^ο :

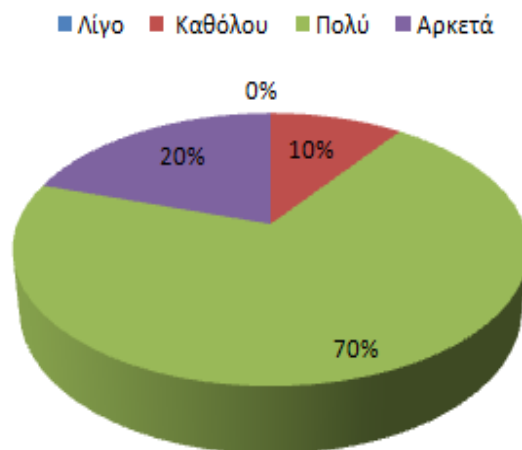
Κατά την άποψη σας οι τράπεζες στηρίζουν την επιχειρηματικότητα όσο πρέπει (π.χ. ευκολία στην δανειοδότηση, επιμήκυνση επιπληρωμής δανείου):

Πάνω από το 80% των ερωτηθέντων επιχειρηματιών θεωρεί ότι οι τράπεζες δεν στηρίζουν την επιχειρηματικότητα όσο πρέπει (π.χ. ευκολία στην δανειοδότηση, επιμήκυνση επιπληρωμής δανείου κ.τ.λ.). Αυτό το γεγονός αποδεικνύει πως τα παράπονα των πολιτών είναι ουκ ολίγα για το τραπεζικό σύστημα. Η πλειοψηφία πιστεύει πως οι τράπεζες ενδιαφέρονται πρωτίστως για το δικό τους κέρδος χωρίς να προσέχουν τις ανάγκες των επιχειρήσεων, οι οποίες στην πραγματικότητα είναι και αυτές που τους χρηματοδοτούν.

ΕΡΩΤΗΜΑ 28^ο :

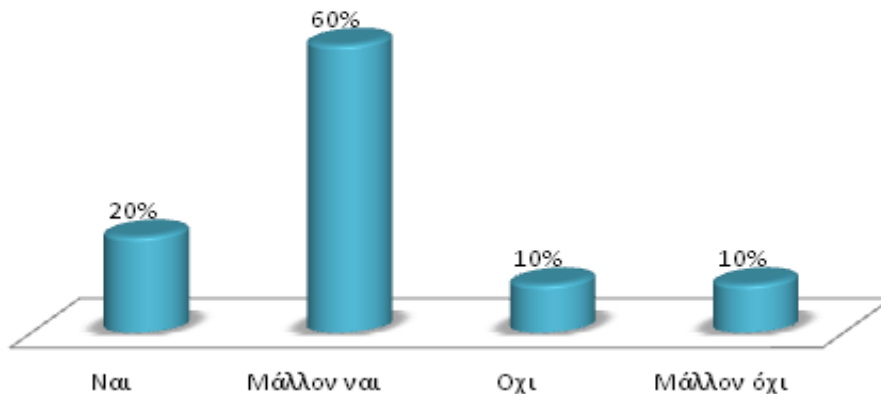
Πόσο επηρέασε η παγκόσμια οικονομική κρίση τον τζίρο της επιχείρησής σας κατά τα έτη 2009-2014:

Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες μικρομεσαίων επιχειρήσεων πιστεύουν ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση κατά τα έτη 2009-14 επηρέασε πολύ τον τζίρο των επιχειρήσεών τους. Αυτό είναι απολύτως λογικό αφού η κρίση δεν άργησε να δείξει τα αρνητικά αποτελέσματά της και στην ελληνική αγορά. Μόλις το 20% θεωρεί ότι έχει επηρεαστεί λίγο και το 10% ότι δεν έχει επηρεαστεί καθόλου. Εδώ αξίζει να τονιστεί πως μια μόνο επιχείρηση δεν είχε επηρεαστεί απ' την παγκόσμια κρίση και αυτή τυγχάνει να είναι ψητοπωλείο, αφού οι Έλληνες προτιμούν να ξοδέψουν όσο το δυνατόν λιγότερα χρήματα σε μια επικείμενη έξοδό τους, και αυτού του είδους οι επιχειρήσεις προσφέρουν γρήγορο φαγητό με λίγα χρήματα.

ΕΡΩΤΗΜΑ 29^ο :

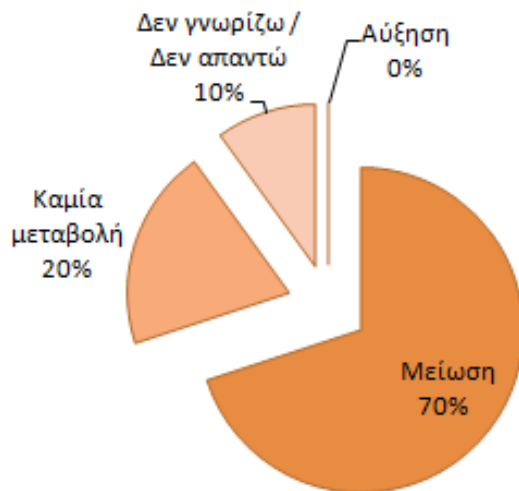
Πιστεύετε ότι οι επιπτώσεις της κρίσης στο τζίρο σας θα φανούν μακροπρόθεσμα;

Πάνω από τους μισούς, δηλαδή το 60% των ερωτηθέντων πιστεύουν πως οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης θα φανούν μακροπρόθεσμα στο τζίρο της επιχείρησής τους. Αυτό είναι απόλυτα λογικό αφού οι περισσότεροι έχουν συναίσθηση της πραγματικότητας του τι γίνεται γύρω τους. Αυτός ο κύκλος των αρνητικών επιπτώσεων στα οικονομικά της χώρας, των επιχειρήσεων και των Ελλήνων έπειτα, θα αργήσει να κλείσει και το κενό αυτό θα μείνει ανεξίτηλα χαραγμένο σε κάθε πτυχή της ελληνικής και της παγκόσμιας οικονομίας. Μόλις το 10% θεωρεί ότι ίσως δεν θα υπάρχουν αποτελέσματα που θα τους επηρεάσουν ενώ ένα άλλο 10% είναι σίγουρο ότι δεν θα επηρεαστεί.

ΕΡΩΤΗΜΑ 30^ο :

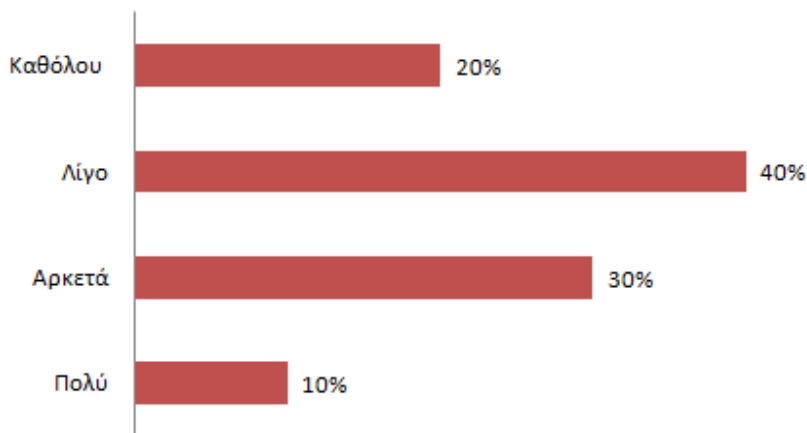
Τι εκτιμάτε από τον τζίρο της επιχείρησής σας για το επόμενο εξάμηνο του τρέχοντος έτους:

Το 70% του δείγματος ισχυρίζεται πως ενδέχεται να υπάρξει μείωση του τζίρου της επιχείρησης κατά το επόμενο εξάμηνο του τρέχοντος έτους αφού αντιλαμβάνεται ότι τα εισοδήματα των Ελλήνων δεν επαρκούν ώστε να μπορούν να διοχετευτούν στην αγορά. Η ανέχεια δεν επιτρέπει παρά μόνο σε ελάχιστους να μπορούν να ψωνίζουν ότι επιθυμούν και όποτε το επιθυμούν. Μόνο το 20% πιστεύει ότι δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή ενώ το 10% δηλώνει ότι δεν γνωρίζει. Είναι απολύτως λογικό κανείς από τους ερωτηθέντες να πιστεύει ότι δεν θα υπάρξει καμία απολύτως αύξηση του τζίρου της επιχείρησής του αφού τα οικονομικά των Ελλήνων όσο περνά ο χρόνος δυσχεραίνουν.

ΕΡΩΤΗΜΑ 31^ο :

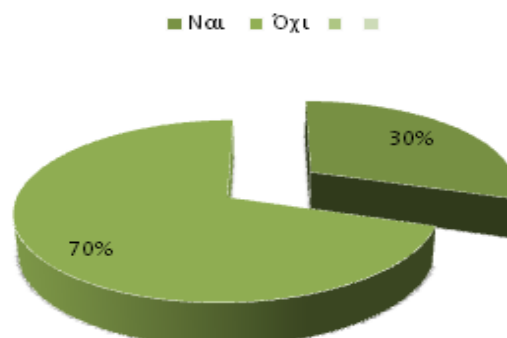
Πόσο αισιόδοξος είστε για το μέλλον της επιχείρησής σας:

Παρ' όλα τα αρνητικά αποτελέσματα της κρίσης στις ελληνικές επιχειρήσεις οι περισσότεροι επιχειρηματίες είναι αισιόδοξοι. Άλλοι είναι λίγο, άλλοι αρκετά και άλλοι πολύ γεγονός που αποδικνύει ότι έχουν πίστη και δύναμη ώστε να τα καταφέρουν. Ένα 20% είναι απαισιόδοξοι για το μέλλον της επιχείρησής τους και μας κάνει να υποθέτουμε πως ίσως αυτές οι επιχειρήσεις πάψουν να υφίστανται στο μέλλον.

ΕΡΩΤΗΜΑ 32^ο :

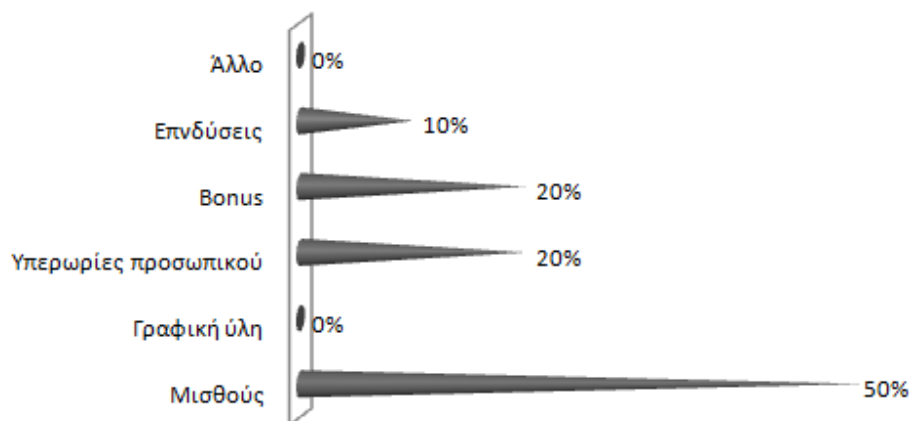
Έχετε χρειαστεί μέχρι στιγμής και λόγω κρίσης να κάνετε περικοπές τα έξοδα της επιχείρησής σας:

Είναι λογικό η πλειοψηφία, δηλαδή το 70% να έχει κάνει περικοπές λόγω κρίσης στα έξοδα της επιχείρησης αφού είναι ο μόνος τρόπος να κρατηθεί αυτή ζωντανή και να παλέψει ώστε να ανταπεξέλθει στα προβλήματα που έχει επιφέρει η οικονομική κρίση. Ένα 30% όμως αρνείται να περικόψει έξοδα πιστεύοντας ίσως πως δεν είναι αυτός ο τρόπος με τον οποίο θα σωθεί η επιχείρησή του. Κατά πάσα πιθανότητα αυτές οι επιχειρήσεις που ανήκουν στο συγκεκριμένο ποσοστό θα έχουν εφεύρει άλλους τρόπους ώστε να παραμείνουν υγιείς.

ΕΡΩΤΗΜΑ 33^ο :

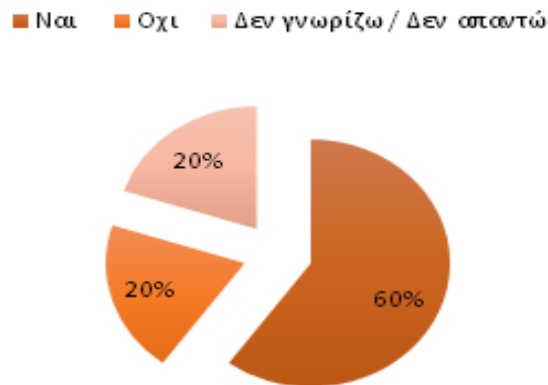
Σε ποιους τομείς συγκεκριμένα έγιναν περικοπές:

Οι επιχειρήσεις οι οποίες έκαναν περικοπές την περίοδο της οικονομικής κρίσης αρέστηκαν στην μείωση μισθών (50%), στην μείωση των υπερωριών και των bonus των υπαλλήλων – προσωπικού (20% - 20% αντίστοιχα) ενώ ένα 10% περιέκοψε τις επενδύσεις του.

ΕΡΩΤΗΜΑ 34^ο :

Πιστεύετε ότι θα υπάρξει ανάκαμψη της αγοράς:

Το 60% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι θα υπάρξει ανάκαμψη της αγοράς τρέφοντας αισιοδοξία αλλά το 20% θεωρεί ότι η κρίση θα αφήσει ανεξήγητα αρνητικά σημάδια στην ελληνική αγορά. Ένα ίδιο ποσοστό του 20% δεν γνωρίζει ή δεν επιθυμεί να απαντήσει αφού ίσως θα επιθυμεί λογικά την ανάκαμψη αλλά προβλέπει ότι αυτή λογικά δεν θα υπάρξει.

ΕΡΩΤΗΜΑ 35^ο :

Με ποιο τρόπο και με ποια μέτρα κατά την δική σας άποψη πιστεύετε ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα ξεπεράσουν την οικονομική κρίση;

Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες μικρομεσαίων επιχειρήσεων δήλωσαν την προσωπική τους άποψη για το πως θα μπορέσει να ξεπεραστεί η οικονομική κρίση στον κλάδο τους.

Παρακάτω παρατίθενται οι γνώμες όσων απάντησαν τη συγκεκριμένη ερώτηση ανάπτυξης.

- «Όσο υπάρχει υπερφορολόγηση δεν μπορεί να ξεπεραστεί η οικονομική κρίση.»
- «Να υποστηριχθούν οι Μ.Μ.Ε. απ' το κράτος για να μπορούν να διατηρηθούν και να παλέψουν απέναντι σε πολυκαταστήματα.»
- «Με μείωση του Φ.Π.Α., του Ι.Κ.Α., της Δ.Ε.Η.. Να ανοίξει ο δρόμος για δανειοδότηση των τραπεζών για τις επιχειρήσεις.»
- «Αύξηση του εισοδήματος των πολιτών και λιγότερη φορολογία. Ευκολία στην δανειοδότηση των επιχειρήσεων.»
- «Όταν ο καταναλωτής μάθει να ξεχωρίζει την ποιότητα του προϊόντος κι στηρίζει τις ελληνικές επιχειρήσεις.»
- «Οι Μ.Μ.Ε. θα ξεπεράσουν την κρίση, όταν την ξεπεράσει ο μέσος έλληνας, γιατί σε αυτόν απευθύνονται.»
- «Μείωση Φ.Π.Α.. Μείωση ανεργίας. Σταθερό φορολογικό σύστημα. Ανάπτυξη της οικονομίας μας και το εμπόριο είναι άμεσα συνδεδεμένο με την οικονομία.»
- «Με διόρθωση οικονομικού κομματιού, φορολογία και γραφειοκρατία.»
- «Δίνοντας χρήματα στον κόσμο ώστε να μπορεί να βγει στην αγορά χωρίς φόβο ή ανησυχία για το τι θα γίνει την επόμενη μέρα.»
- «Βγαίνοντας η χώρα από την οικονομική κρίση.»

ΕΡΩΤΗΜΑ 36° :

Αποτυπώστε τις προσωπικές σας σκέψεις και συμπληρώστε όλα όσα θα θέλατε να εκφράσετε για τις ανυσηχίες σας.

Παρακάτω παρατίθενται οι γνώμες όσων απάντησαν τη συγκεκριμένη ερώτηση ανάπτυξης.

- «Πρέπει να ανασυσταθεί όλη η ελληνική οικονομία και να γίνουν αναγκαίες μεταρρυθμίσεις ώστε να ανακάμψουμε σε διάστημα 10 ετών.»
- «Οι Μ.Μ.Ε. πρέπει να υποστηριχθούν και να επιδοτηθούν για να στηρίζουν και αυτές με τη σειρά τους την ελληνική οικονομία. Όχι άλλο στα πολυκαταστήματα που συσσωρεύουν το χρήμα και τον κόσμο. Τα χρήματα να μένουν στην Ελλάδα. Τα μικρά μαγαζιά πρέπει να μείνουν ανοιχτά για να δίνουν θέσεις εργασίας στους νέους.»
- «Ανυσηχώ για το μέλλον το δικό μου και των παιδιών μου και γενικά για το μέλλον της Ελλάδας.»
- «Εάν δεν σταματήσει η διαφθορά στον πολιτικό χώρο και στον δημόσιο τομέα δεν πρόκειται ποτέ να επέλθει ανάκαμψη. Οι μεγάλοι επιχειρηματικοί όμιλοι που έχουν σχέσεις με τον πολιτικό κόσμο θα κατακλύσουν την αγορά και θα εξαφανίσουν τις Μ.Μ.Ε.»
- «Θεωρώ ότι η αγορά με κακής ποιότητας προϊόντα έχει ως αποτέλεσμα τον αποπροσανατολισμό του πελάτη προκαλώντας ζημιά σε σωστά δομημένες επιχειρήσεις.»

- *«Το κράτος μας θα πρέπει να βρει ένα τρόπο να στηρίξει τις Μ.Μ.Ε., να τους μειώσει τα λειτουργικά έξοδα (τύπου Ι.Κ.Α., Δ.Ε.Η. κλπ) έτσι ώστε να μπορούν τουλάχιστον να ανταπεξέλθουν στις παρούσες συνθήκες.»*
- *«Με προβληματίζει το γεγονός ότι τα πιο δημιουργικά χρόνια της ζωής μου χάνονται λόγω οικονομικών συνθηκών.»*
- *«Τίποτα δεν διορθώνεται.»*

4.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η χρηματοοικονομική κρίση ξεκίνησε. Η μετάδοσή της δεν άργησε να γίνει εμφανής στην Ευρώπη και στην χώρα μας ειδικότερα. Το πρόβλημα της ρευστότητας λαμβάνει τέτοιες διαστάσεις όπου κανένας δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του προς το κράτος και προς τρίτους. Έτσι ο φαύλος κύκλος μεγαλώνει, η φοροδοτική ικανότητα είναι σε οριακά επίπεδα και το μόνο που επικρατεί είναι η αβεβαιότητα.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε προκύπτει πως οι επιχειρηματίες αποζητούν διαρθρωτικές αλλαγές και μεγάλες τομές. Φαίνεται πως είναι θετικοί σε νέες επενδύσεις έχοντας κάποια αισιοδοξία αλλά σημειώνουν καταφανέστατα πως το κράτος και το τραπεζικό σύστημα δεν τους βοηθά σε κανένα βαθμό. Ο φόρος προστιθέμενης αξίας παραμένει πολύ υψηλός πλήττοντας τον καταναλωτή, ο οποίος σε συνδιασμό με τη μείωση μισθών αδυνατεί να δώσει χρήματα στην αγορά. Οι περισσότεροι δηλώνουν ότι έχουν επηρεαστεί αρνητικά από την χρηματοοικονομική κρίση αλλά και ότι υπολογίζουν αυτή να κρατήσει τουλάχιστον μια πενταετία ακόμη.

Το τεράστιο πρόβλημα της ρευστότητας λαμβάνει τέτοιες διαστάσεις, που κανένας δε μπορεί να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του προς το κράτος και προς τρίτους. Μολαταύτα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιστέκονται με πολλές προσωπικές θυσίες από τους ιδιοκτήτες, οι οποίοι καταφεύγουν σε μείωση των τιμών των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, όπως και μείωση του προσωπικού τους.

Η περίοδος που διανύουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις σήμερα είναι αντικειμενικά πολύ δύσκολη. Οι ΜΜΕ έχουν επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση και εάν δεν προστατευθούν τότε θα είναι ντόμινο το κλείσιμο των επιχειρήσεων, η αύξηση της ανεργίας και η ύφεση στην αγορά.

Επιπρόσθετα οι εξαγγελίες της κυβέρνησης για νέα μέτρα σκληρής φορολογικής πολιτικής, το μόνο που επιτυγχάνουν είναι η σταθερότητα και η ύφεση, αφού κανείς επιχειρηματίας δεν θα μπορούσε σε μία τέτοια περίπτωση να βγάλει τα προς το ζην και οι λοιποί πολίτες θα κατανάλωναν ορισμένα μόνο αγαθά που χρειάζονταν γνωρίζοντας τι θα επακολουθήσει.

Η ανάκαμψη όπως αντιλαμβανόμαστε είναι το ζητούμενο όλων, ο στόχος και η κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσουμε. Η παραγωγικότητα θα πρέπει να επανέλθει σε υψηλά ποσοστά και η δημιουργικότητα να γίνει νοοτροπία όλων των πολιτών, ώστε η οικονομία να ξαναλειτουργήσει εύρυθμα.

Είναι αναγκαίο λοιπόν να υπάρξουν ξανά νέες προοπτικές ανάπτυξης κυρίως για νέους ανθρώπους με όραμα, νέες ιδέες, στόχους και όνειρα ώστε να πάει η Ελλάδα μπροστά και όλα να κυλούν ομαλά στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- ✓ Σαΐτη Α. (2001), «Στρατηγικό Management Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Επιχειρηματικότητα Σημειώσεις παραδόσεων», Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.
- ✓ Δημητράς, Α., Ζοπουνίδης, Κ., Le Rudulier, L. (1996), «Πολυκριτήρια Εκτίμηση της Βιωσιμότητας Μικρομεσαίων Βιομηχανικών Επιχειρήσεων», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- ✓ Μωράτης Φίλιππος (2005), «Το 99% των Ελληνικών Επιχειρήσεων είναι Μικρομεσαίες», Επιστημονικό Μάρκετινγκ.
- ✓ Π. Γ. Κυριαζόπουλος / Κ. Π.Τερζίδης, « Διοίκηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην 3η Βιομηχανική Επανάσταση», Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
- ✓ Χρήστου Γ. Φλώρου, «Διοίκητικη των Επιχειρήσεων», Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
- ✓ Ψιρμάνη-Βούλγαρη Φωτεινή, Ζοπουνίδης Κ. (2000), «Χρηματοοικονομική Στρατηγική ΜΜΕ στην Ελλάδα», Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- ✓ Ράπανος Β. – Καπλάνογλου Γ., (2011), «Οικονομική κρίση και δημοσιονομική πολιτική, η περίπτωση της Ελλάδος», εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα .
- ✓ Μπούρας και Λυκούρας,(2011) , «Η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στη ψυχική υγεία», Εγκέφαλος, σελ.55-61 .
- ✓ ΙΝΕ-ΓΣΕΕ,(2008) , «Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση», Ετήσια Έκθεση, Αθήνα.

- ✓ Marmot Mg, Bell R.,(2009) , «How the financial crisis affect health?», Department of Epidemiology and Public Health,London,σελ. 13-14.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- ✓ <http://greekeconomistsforreform.com/wp-content/uploads/%CE%B1%CE%AF%CF%84%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7%CF%82.pdf>
- ✓ http://pmeletios.com/pdf/oikonomikh_krish.pdf
- ✓ http://el.wikibooks.org/wiki/%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BA%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B7.%CE%91%CE%B9%CF%84%CE%AF%CE%B5%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1
- ✓ <http://www.metaforespress.gr/gnomh/item/6458-to-provlima-refstotitas-tis-ellinikis-oikonomias-diapistoseis-kai-protaseis.html>
- ✓ http://europa.eu/legislation_summaries/enterprise/business_environment/n26026_el.htm
- ✓ http://en.wikipedia.org/wiki/Frederic_Mishkin
- ✓ http://www.sesma.gr/fileadmin/Press_Release-Ereuna_SESMA_gia_krisi_final.pdf
- ✓ http://www.tuc.gr/fileadmin/users_data/dasta/innovation/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A6%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%99%CE%95%CE%A3_%CE%9C%

CE%91%CE%98%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%9F%CE%A3/1. SMEs a
nd Innovation.pdf

- ✓ <http://kypseli.ouc.ac.cy/bitstream/handle/11128/1226/MBA-2013-00140.pdf?sequence=1>
- ✓ <http://www.indeepanalysis.gr>
- ✓ <http://tvxs.gr/news/ellada/i-krisi-ebale-loyketo-se-perissoteres-apo-200000-mikromesaies-epixeiriseis>
- ✓ <http://www.newmoney.gr/palamos-oikonomias/oikonomia/item/231947-pano-apo-200-000-mikromesaies-epixeiriseis-ebalan-%C2%ABlouketo%C2%BB-logo-krisis>
- ✓ <http://rnbnet.gr/details.php?id=7745>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το ερωτηματολόγιο είναι σχεδιασμένο για να αντληθούν γενικές πληροφορίες που αφορούν τις ΜικροΜεσαίες Επιχειρήσεις την περίοδο της ελληνικής κρίσης και ειδικότερα τα έτη 2009-2014.

Στοιχεία εταιρίας

Όνομα εταιρίας:

Ονοματεπώνυμο:

1. Το φύλο σας είναι:

- Άνδρας
- Γυναίκα

2. Η ηλικία σας είναι:

- 18-24
- 25-40
- 41-60
- 60 και άνω

3. Το μορφωτικό σας επίπεδο είναι:

- Απόφοιτος λυκείου
- Πτυχιούχος Τ.Ε.Ι
- Πτυχιούχος Α.Ε.Ι
- Κάτοχος Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
- Κάτοχος Διδακτορικού τίτλου σπουδών

4. Σε ποιον τομέα παραγωγής εντάσσεται η επιχείρησή σας:

- Βιομηχανία
- Τουρισμός
- Εμπόριο
- Υπηρεσίες
- Κατασκευές
- Αγροτικά
- Άλλο(Γράψτε την απάντησή σας)

5. Πόσα άτομα εργάζονται στην εταιρία σας με πλήρη ή μερική απασχόληση:

- 0-5
- 6-10
- 11-20
- 21-50
- 51-100
- 101 και άνω

6. Πόσα χρόνια λειτουργεί η επιχείρησή σας: έτη
7. Ο κλάδος σας έχει επηρεαστεί από την οικονομική κρίση:
- Αρνητικά
 - Θετικά
 - Καθόλου
 - Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ
8. Ποιο είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζετε τα τελευταία 5 χρόνια:
- Εύρεση πελατών / Μείωση ύψους πωλήσεων
 - Αυξημένος ανταγωνισμός
 - Ρευστότητα
 - Αδυναμία είσπραξης οφειλών
 - Χρηματοδότηση από τις τράπεζες
 - Κόστος προσωπικού
 - Γραφειοκρατία κράτους
 - Άλλο(Γράψτε την απάντησή σας)
9. Κατά τα έτη 2009-2014 πως κινηθήκατε με το προσωπικό σας:
- Διατηρήσατε το προσωπικό
 - Απολύσατε προσωπικό
 - Προσλάβετε προσωπικό

10. Για το επόμενο διάστημα σκέφτεστε να:

- Προσλάβω προσωπικό
- Να απολύσω προσωπικό
- Να κρατήσω αυτο που έχω

11. Σε ποιον τομέα θα δίνετε περισσότερη έμφαση για μελλοντική ανάκαμψη:

- Χαμηλή τιμή προϊόντος – υπηρεσίας
- Εξυπηρέτηση πελατών
- Σχέση εμπιστοσύνης καταναλωτή – επιχείρησης
- Καινοτομία
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

12. Ποιος έχει το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την κρίση:

- Η.Π.Α
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση
- Δ.Ν.Τ
- Τράπεζες
- Διαθφορά της κυβέρνησης
- Οι πολίτες
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

13. Ποια η γνώμη σας για την ποιότητα προϊόντων – υπηρεσιών των Ελληνικών

Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων;

- Πολύ καλή
- Αρκετά καλή

- Ελάχιστα καλή
- Καθόλου καλή
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

14. Θεωρείτε ότι μια επικείμενη έξοδος από το Ευρώ θα επηρέαζε τη χώρα:

- Θετικά
- Αρνητικά
- Καθόλου
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

15. Κατά το τρέχον έτος του 2015 πόσο πιτεύετε ότι θα διαρκέσει ακόμα η κρίση στις Ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:

- 1 χρόνο
- 2-3 χρόνια
- 4-5 χρόνια
- Πάνω από 5 χρόνια

16. Σε ποιο από τα παρακάτω δώσατε περισσότερη έμφαση προκειμένου να αντιμετωπίσετε τα προβλήματα της κρίσης:

- Μείωση διαφήμισης
- Μείωση τιμών
- Μείωση προσωπικού
- Αύξηση διαφήμισης
- Άλλο(Γράψτε την απάντησή σας)
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

17. Πιστεύετε ότι οι καταναλωτές από την σχέση τιμής – ποιότητας βλέπουν τις Ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις:

- Πολύ θετικά
- Μάλλον θετικά
- Μάλλον αρνητικά
- Πολύ αρνητικά
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

18. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των Ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι υγιής:

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

19. Από τα προβλήματα που θα σας αναφέρω πείτε μου ποιο απ' όλα σας απασχολεί περισσότερο στην καθημερινότητά σας:

- Παραεμπόριο
- Γραφειοκρατία
- Ασφαλιστικές εισφορές
- Δυσκολίες δανεισμού
- Έλλειψη ρευστότητας
- Έντονο ανταγωνισμό

20.Με ποια από τις παρακάτω υπηρεσίες αντιμετωπίζετε τα περισσότερα προβλήματα:

- Δ.Ο.Υ
- Πολεοδομία
- Π.Ε.Δ.Υ
- Ο.Α.Ε.Ε.
- Δήμος
- Διεύθυνση ανάπτυξης
- Ι.Κ.Α
- Δ.Ε.Η
- Καμία

21.Πόσο σημαντικά θεωρείται την ποιότητα προϊόντος / υπηρεσίας, την εκπαίδευση προσωπικού, τη διαφήμιση, την πρόσβαση στη χρηματοδότηση και την τύχη για την επιτυχία μιας επιχείρησης:

- Αρκετά
- Πολύ
- Λίγο
- Καθόλου

22.Τι είδους τραπεζικό προϊόν έχετε από αυτά που θα σας αναφέρω:

- Στεγαστικό δάνειο
- Επαγγελματικό δάνειο / Εξοπλισμού
- Πιστωτική κάρτα
- Κεφάλαιο κίνησης

- Ασφάλεια ζωής
- Ομόλογα / Προθεσμιακές καταθέσεις
- Μετοχές
- Μπλοκ επιταγών

23. Πόσο ευχαριστημένος είστε από την κύρια τράπεζα που συνεργάζεστε:

- Αρκετά
- Πολύ
- Λίγο
- Καθόλου
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

24. Σε σχέση με το παρελθόν, θα λέγατε πως η σχέση με την τράπεζα σας έχει:

- Γίνει καλύτερη
- Γίνει χειρότερη
- Παραμένει ίδια
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

25. Το τραπεζικό σύστημα έχει στηρίξει τις Ελληνικές Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις στο πέρασμα των ετών:

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Λίγο
- Καθόλου

26.Οι τυχόν συγχωνεύσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων πιστεύετε πως θα επηρεάσουν την επιχείρησή σας:

- Πολύ θετικά
- Ελάχιστα θετικά
- Καθόλου
- Ελάχιστα αρνητικά
- Πολύ αρνητικά
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

27.Κατά την άποψη σας οι τράπεζες στηρίζουν την επιχειρηματικότητα όσο πρέπει (π.χ. Ευκολία στην δανειοδότηση, επιμήκυνση επιπληρωμής δανείου):

- Ναι την στηρίζουν
- Όχι δεν την στηρίζουν

28.Πόσο επηρέασε η παγκόσμια οικονομική κρίση τον τζίρο της επιχείρησής σας κατά τα έτη 2009-2014:

- Λίγο
- Καθόλου
- Πολύ
- Αρκετά

29. Πιστεύετε ότι οι επιπτώσεις της κρίσης στο τζίρο σας θα φανούν μακροπρόθεσμα;

- Ναι
- Μάλλον ναι
- Όχι
- Μάλλον όχι

30. Τι εκτιμάτε από τον τζίρο της επιχείρησής σας για το επόμενο εξάμηνο του τρέχοντος έτους:

- Αύξηση
- Μείωση
- Καμία μεταβολή
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

31. Πόσο αισιόδοξος είστε για το μέλλον της επιχείρησής σας:

- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

32. Έχετε χρειαστεί μέχρι στιγμής και λόγω κρίσης να κάνετε περικοπές τα έξοδα της επιχείρησής σας:

- Ναι
- Όχι

33. Σε ποιους τομείς συγκεκριμένα έγιναν περικοπές:

- Μισθούς
- Γραφική ύλη
- Υπερωρίες προσωπικού
- Bonus
- Επνδύσεις
- Άλλο

34. Πιστεύετε ότι θα υπάρξει ανάκαμψη της αγοράς:

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

35. Με ποιο τρόπο και με ποια μέτρα κατά την δική σας άποψη πιστεύετε ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα ξεπεράσουν την οικονομική κρίση;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

36.Αποτυπώστε τις προσωπικές σας σκέψεις και συμπληρώστε όλα όσα θα θέλατε να εκφράσετε για τις ανυσηχίες σας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ευχαριστώ για τη συνεργασία